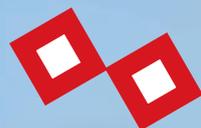

HRVATSKI PLANINAR

120 godina
»Hrvatskog planinara«
1898. – 2018.

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 110

**ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA**
izlazi od 1898. godine

1

**SIJEČANJ
2018**

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
http://www.hps.hr

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotičeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
Ivan Hapač
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

h t t p : / / w w w . h p s . h r

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom elektroničke ili redovne pošte. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati u digitalnom formatu (elektroničkom poštom, na CD-u ili DVD-u, u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade teksta. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR412360001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Godišnja pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

7 Hrvatski planinarski savez u 2017. godini

18 120 godina »Hrvatskog planinara«

29 Priče iz davnine (1898. – 1909.)

38 Vrhunska arhitektura u planinskom okruženju

Sadržaj

Članci

4 **Godišnja priznanja najboljima u 2017. godini**

7 **Hrvatski planinarski savez u 2017. godini**

Darko Berljak

18 **120 godina »Hrvatskog planinara«**

Alan Čaplar

29 **Priče iz davnine (1898. – 1909.)**

Darko Grundler

38 **Vrhunska arhitektura u planinskom okruženju**

Luka Benčić

Rubrike

43 **In memoriam:** Miroslav Medenica

43 **Speleologija:** Seminar o topografskom snimanju speleoloških objekata 2017.

45 **Planinarski vodiči:** 31. Zbor vodiča HPS-a ispunio očekivanja

46 **Vijesti:** Osnovana Europska unija planinarskih saveza, Proslava 95 godina planinarstva u Našicama i 55 godina PD-a Krndija, U Kutima obilježena 45. godišnjica PD-a Vršak, Novo planinarsko društvo u Požezi, Planinarsko predavanje u kinu Grič u Zagrebu, Primjerena suradnja PD-a Bunde i OŠ-a Belica

51 **Kalendar akcija**

Tema broja

120. obljetnica
»Hrvatskog planinara«

Naslovnica

Tečaj planinskog skijanja u Savojskim alpama 2017.,
foto: Dražan Mimica

Godišnja priznanja najboljima u 2017. godini

Na 13. sjednici Izvršnog odbora HPS-a 20. studenoga 2017. pod točkom 3. dnevnog reda jednoglasno je donesena odluka o dodjeli priznanja najboljim udrugama, akcijama i pojedincima u HPS-u u jedanaest kategorija te o dodjeli tri posebna priznanja i jednog srebrnog znaka HPS-a. Priznanja su uručena 18. prosinca na svečanoj novogodišnjoj sjednici HPS-a u Zagrebu.

Najbolja planinarska udruga: **HPK Sveti Mihovil, Šibenik**. Taj planinarski klub u 2017. bio je izuzetno aktivan u nizu planinarskih aktivnosti, poticali su sportsko penjanje i alpinizam, održali sportsko-penjačku školu, spelološki odsjek je jedan od najaktivnijih u Hrvatskoj, imaju svoj klupski časopis, brinuli su se o planinarskoj kući »Alati«, a njihovi članovi bili su aktivni u vodičkoj službi, markacijskim aktivnostima te u HGSS-u.

Najbolji društveni rad u planinarskoj udruzi: **Hrvoje Tržić, predsjednik PD-a Krndija, Našice** najmlađi je predsjednik neke planinarske udruge. U društvu koje vodi bio je angažiran na raznim područjima, od školovanja, markiranja, organizacijom planinarskih predavanja do ostvarivanja projekta o uređenju planinarske infrastrukture na Krndiji iz sredstava EU i Ministarstva poljoprivrede, čime je dao novi zamah razvoju planinarstva u Našicama.

Najbolje organizirana akcija: **uređenje okoliša i pristupa planinarskom domu »Željezničar« na Oštrc** u 2017. godini. Četrdesetdevet članova **HPD-a »Željezničar«** utrošilo je 732 sata dobrovoljnog rada kako bi stavili nove klupe i stolove te uredili okoliš i pristupne planinarske putove prema domu.

Najbolji dužnosnik u HPS-u: **Aida Barišić, pročelnica Komisije za speleologiju HPS-a** ove se godine istaknula osobnim angažmanom u raznim planinarskim akcijama te speleološkim istraživanjima u brojnim špiljama i jamama, popularizacijom speleologije te organiziranim i sustavnim radom na dužnosti pročelnice Komisije za speleologiju, koja zahvaljujući tome djeluje kao jedna od najbolje organiziranih komisija i postiže rezultate prepoznatljive ne samo u Hrvatskoj nego i u svijetu.

Najveći uspjeh u HPS-u: **Školovanje 24 trenera sportskog penjanja**. Tijekom godine školovala se prva generacija trenera sportskog penjanja u suradnji Hrvatske olimpijske akademije i Komisije za sportsko penjanje HPS-a, a završilo ju je 24 kandidata, sada trenera tog sporta. U ime novih trenera priznanje je predano **Nenadu Joviću** koji je pripremio, koordinirao i brinuo o realizaciji cijeloga programa.

Najbolji rad s mladima: **PD Bundek, Mursko Središće**, kontinuirano surađuje, pa tako i u 2017., s osnovnom školom u Murskom Središću i školama u okolnim mjestima, formirajući i razvijajući u njima planinarske sekcije i rad sa djecom na uzoran način.

Najveći doprinos planinarskoj publicistici: **Goran Rnjak, urednik knjige »Speleologija«**. Ta je knjiga najopsežniji dosad tiskani speleološki udžbenik, ne samo u Hrvatskoj nego i mnogo šire. Temeljitom obradom svih tema u ovoj knjizi Hrvatska je postala jedna od rijetkih zemalja u svijetu koja ima tako sadržajan i kvalitetan udžbenik o speleološkoj djelatnosti.

Najbolja web stranica: **www.jankovac.hr, stranica HPD-a Bršljan-Jankovac, Osijek**. Izuzetno sadržajna web stranica s mnogo ažuriranih aktualnosti, najava izleta i izvješća, preglednim planom izleta i arhivom proteklih izleta, GPS tragovima koje su snimili članovi društva, pregledom planinarskih putova i rada sekcija, informacijama o planinarskom domu Jankovac i mnoštvom privlačnih fotografija. Rijetko koje društvo ima toliko novosti dostupnih na webu.

Najbolji planinarski objekt: **planinarsko sklonište Šugarska duliba**. Angažmanom članova PD-a Naftaplin na čelu sa supružnicima Ljerkom i Damirom Armano, sklonište koje je na vrlo teško pristupačnom mjestu na Velebitu, uređeno je u trenutno najreprezentativniji planinarski objekt u hrvatskim planinama.

Najbolji upravljač planinarskog objekta: **PD »Planik« iz Umaga, za planinarsku kuću na Žbevnici** koju su ponovo izgradili na mjestu dotrajale kuće. Uredili su njenu unutrašnjost i okoliš te se aktivno angažirali da se planinari osjećaju ugodno.

Najbolji domaćin planinarskog objekta: **Dežurni članovi HPD-a Hum u planinarskoj kući Sveti Andrija na otoku Visu** ne pružaju samo gostoprimstvo posjetiteljima planinarske kuće iznad mjesta Visa, nego i svim posjetiteljima koji žele upoznati ovaj udaljeni dalmatinski otok. Planinarska kuća Sveti Andrija zahvaljujući brizi domaćina za sam objekt i za njegov okoliš, kao i za pristupne putove, predstavlja uvijek ugodno stjecište planinara koji posjećuju Vis.

Posebna priznanja: **Obrana planinarskih domova na Mosoru i doma na Promini od požara** tijekom ljeta 2017. godine

- a) HGSS Stanica Split, Split
- b) HPD »Mosor«, Split
- c) PD »Promina«, Drniš

Srebrni znak HPS-a za rad na skloništu Šugarska duliba: **Ivan Juretić**

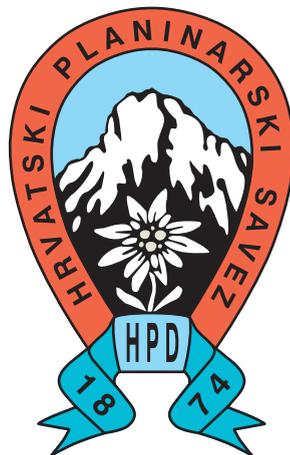
Hrvatski planinarski savez u 2017. godini

Darko Berljak, glavni tajnik HPS-a

U Hrvatskom planinarskom savezu na kraju 2017. bilo je 345 udruženih članica. Od toga je 293 planinarskih društava i klubova, 13 županijskih i gradskih planinarskih saveza, isto toliko je stanica vodiča te Hrvatska gorska služba spašavanja i njenih 25 stanica. Tijekom 2017. u Savezu su registrirana nova planinarska društva u Zagrebu (2), Petrinji, Puli, Đurmancu i Ugljanu (Pašman) te Stanica HGSS-a u Koprivnici. Broj izdanih članskih markica po prvi put prešao je brojku od 35.000. Od toga je 19.832 seniorskih markica, 8769 markica za umirovljenike i 6772 markica za mladež. U nizu društava došlo je do znatnijeg porasta broja članova, a HPD-u Zagreb-Matica, koji je godinama jedini imao više od tisuću članova, u 2017. imao ih je 2250. HPD MIV iz Varaždina imao je 1400 članova, HPD Mosor iz Splita 1015, a slijede ih HPD Željezničar iz Zagreba sa 750 i PD Paklenica iz Zadra sa 720 članova.

Izvedene su mnogobrojne akcije u zemlji i inozemstvu prema planu i programu usvojenom na Skupštini HPS-a - od organizacije velikih izleta, pohoda, susreta, škola, tečaja, radionica, seminara, natjecanja, ekspedicija, tematskih konferencija, obilježavanja obljetnica i drugih proslava do ostalih događanja u svim našim statutarno propisanim djelatnostima.

Neke savezne akcije redovito se održavaju svake godine i imaju dugu tradiciju. Pohod na Dinaru (1831 m), najviši vrh Hrvatske, uspješno je izveden 27. svibnja 2017. uz terensku podršku Stanice planinarskih vodiča Šibenik, HPD-a Sinjal 1831 iz Kijeva i osiguranje Stanice HGSS-a Šibenik. Sudjelovalo je više od 300 planinara iz tridesetak planinarskih društava. Jedna od zanimljivosti bila je odluka nekih planinarskih društava da ovaj pohod bude završni izlet njihovih općih planinarskih škola. HPS pozdravlja ovaj oblik praktičnog i

simboličkog uvođenja u planinarstvo kao izrazito primjeren. Uspeti se na najviši vrh svoje zemlje čast je svakom planinaru, a naročiti motiv onome koji u svijet planina i organiziranog planinarstva tek ulazi.

Na Velikom Alanu (Sjeverni Velebit) od 18. do 23. lipnja organizirana je Mala planinarska škola na kojoj je sudjelovalo tridesetak djece od 9 do 11 godina, članova 20 planinarskih društava. Škola je, kao i škole održane prethodnih godina, bila vrlo uspješna, a jedan od najvažnijih rezultata te vrste savezne edukacije je nagli rast organizacije planinarskih škola za najmlađe u mnogim našim članicama.

Ovogodišnji Dani hrvatskih planinara održani su od 28. travnja do 1. svibnja u Babinu Polju na otoku Mljetu. Domaćin je bio, kao i prije pet godina, HPD »Mljet« iz Goveđara, uz suorganizaciju HPS-a. Na skupu je bilo 1200 planinara i izletnika iz 110 planinarskih društava iz Hrvatske, 3 iz BiH, 2 iz Crne Gore te 5 iz Srbije. Svaki dan organizirani su planinarski izleti, većinom po trasi Mljetske planinarske obilaznice, ali i po drugim lokacijama na tom našem atraktivnom otoku. Organizirano je i nekoliko popratnih kulturnih sadržaja: izložba Eko

Dani hrvatskih planinara na Mljetu

sekcije HPD-a »Mljet«, promocija dvije knjige te izložba o flori i fauni Mljeta.

Osim navedenog, u 2017. nastavljena je izvedba dva savezna projekta koji su započeti prošle godine. Krajem srpnja, u petnaest naleta helikopterom prebačeni su građevinski elementi do kontejnera na Šugarskoj dulibi. Istovremeno, odozgo je odvezeno pet tona otpada sakupljenog čišćenjem skloništa i neposrednog okoliša. Desetodnevni završnim radovima odazvalo se dvadesetak planinara iz različitih dijelova Hrvatske i Slovenije, koji su se pridruživali Ivanu Juretiću i Damiru Armanu - vrijednom domaćinu iz PD-a Naftaplin. Radove su također podupirali nadzornici iz Parka prirode Velebit, članovi HGSS Stanice Gospić i dužnosnici HPS-a. Sada na Šugarskoj dulibi postoji sklonište koje zbog svoje logističke važnosti, lokacijske sigurnosti, estetike i funkcionalnosti ima najviše svjetske standarde.

Nastavljena je projektna suradnja HPS-a s nacionalnim planinarskim savezima iz Italije, Češke, Slovačke, Slovenije i Mađarske kroz projekt »Penjanje za sve«, s ciljem promocije planinarstva i penjanja kao sporta/aktivnosti za sve, s 80-postotnim učešćem fonda Europske unije Erasmus+ ukupnog iznosa 604.565,00 eura, od kojih HPS za tu aktivnost koristi 80.842,00 eura. Nakon uspješnog Tjedna penjanja i planinarstva u slovačkim Visokim Tatrama u lipnju, domaćin trećeg međunarodnog susreta u rujnu bio je naš Savez. Skup je izveden uz podršku JU NP Paklenica i TZ Paklenica Rivijera te logističku i stručnu potporu

Hrvatske gorske službe spašavanja i Stanice planinarskih vodiča Zadar. Održale su se brojne radionice na teme od interesa za planinarstvo, poput metodologije obuke, rada s djecom, mladima i osobama s posebnim potrebama, o odnosu planinarstva i institucija zaštite prirode, radu s osobama treće životne dobi te o međunarodnoj planinarskoj i penjačkoj suradnji. Osim toga, mladi penjači iz šest zemalja imali su priliku penjati u jednom od najljepših penjačkih lokaliteta u Europi te razmjenjivati iskustva, usklađivati tehnike i općenito poboljšavati osobne vještine u međunarodnom okruženju.

Na Platku je 30. rujna i 1. listopada održan susret voditelja planinarskih skupina djece i mladih u HPS-u uz sudjelovanje 33 planinara-voditelja iz 13 gradova. Razgovaralo se o metodici rada s djecom i mladima, o načinu pripreme, organiziranja i vođenja izleta s djecom što je nastavljeno kroz edukativne radionice na otvorenom (orijentacija, igre u prirodi, debata o zadanim temama). Radna skupina za djecu i mlade pozvala je sve planinare

DORIJAN KLASIĆ

Tjedan penjanja i planinarstva u Paklenici

ALAN ČAPLAR

Susret voditelja planinarskih skupina djece i mladih na Platku

i voditelje planinarskih skupina djece i mladih da redovito izvješćuju o svojim aktivnostima, da u organizaciji izleta i malih planinarskih škola koriste pozitivna iskustva drugih skupina te da na izletima s djecom uobičajene planinarske sadržaje čim češće obogaćuju edukativnim i motivirajućim igrama. Prošle godine Skupština HPS-a usvojila je pravilnik o maloj planinarskoj školi, a također su tiskane dvije planinarske slikovnice i Dječji planinarski dnevnik, u čijem su stvaranju sudjelovala i zainteresirana djeca. Hrvatski planinarski savez posebno podupire organizirani planinarski rad s djecom i mladima u planinarskim udrugama pa je ovaj susret bio prilika da se izrazi zahvalnost svima onima koji vođenjem djece i mladih u planine razvijaju planinarstvo u svojim sredinama.

Tijekom godine proveden je i nacionalni program osposobljavanja trenera sportskog

ALAN ČAPLAR

Prva generacija trenera sportskog penjanja školovanih u Hrvatskoj olimpijskoj akademiji

penjanja u suradnji HPS-a i Hrvatske olimpijske akademije, ustanove za obrazovanje koja djeluje unutar HOO-a. Cilj programa bila je edukacija trenerskog i instruktorskog kadra u sportsko penjačkim klubovima u HPS-u kojom polaznici također stječu i zakonski propisane kompetencije i licence (prema odredbama Zakona o sportu). Izobrazba je trajala od kraja svibnja do početka prosinca 2017. kada je na svečanosti u hotelu Sheraton u Zagrebu promoviran prvi naraštaj od 24 trenera sportskog penjanja u Hrvatskoj.

Cijene članskih markica već su šesnaest godina iste, a tako će ostati i u 2018. godini. Prihod od markica koristi se u cijelosti za osiguranje u slučaju nesreće u planini za svakog našeg člana, za obnovu planinarskih objekata te za rad i akcije u 13 stručnih djelatnosti, u kojima je sudjelovalo oko 2000 članova naših planinarskih društava i klubova. Članskom su se markicom osim navedenog, ostvarivale povlastice od 50% popusta u cijeni noćenja u planinarskim domovima u Hrvatskoj, Sloveniji i dijelu BiH, popusti u nekim trgovinama planinarske opreme, cijenama ulaznica u nacionalne parkove Paklenica, Risnjak i Sjeverni Velebit te kupnji planinarske literature u sjedištu HPS-a. Novost u sljedećoj godini posebne su iskaznice i markice za sportske penjače, a posljedica su drugih uvjeta osiguranja u slučaju nezgode za taj samostalni sport koji se većim dijelom provodi kroz natjecanja i trening u dvoranama.

Rad tijela HPS-a obavljao se na sjednicama Izvršnog i Nadzornog odbora, Suda časti te na Skupštini Saveza. Izvršni odbor na svojih šest sjednica provodio je odluke Skupštine, na temelju proračuna odlučivao o materijalno-financijskim poslovima, koordinirao rad komisija te raspravljao o četrdesetak glavnih točaka dnevnog reda i pedesetak podtočaka. Sve sjednice Izvršnog odbora imale su kvorum, a Nadzorni odbor, odnosno njegovi članovi bili su nazočni svim sjednicama. U Zagrebu je 22. travnja održana 28. Skupština HPS-a na kojoj je uz statutarno određene teme zasjedanja tog najvišeg tijela Saveza, raspravljeno usvojeno programsko izvješće o radu HPS-a u 2016, izvješća Nadzornog odbora i Suda časti te financijsko izvješće za 2016. godinu, a također je raspravljen i usvojen prijedlog preraspodjele

ALAN ČAPLAR

Skupština HPS-a 22. travnja 2017.

u proračunu komisija za 2017. te financijski plan za 2018. godinu. Skupština je usvojila pravilnike komisija za vodiče, za planinarske putove, zaštitu prirode i statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost te Pravilnik o upravljanju i poslovanju planinarskim objektima. Izmijenjen je i dopunjen Statut HPS-a uvođenjem kategorije pridruženog članstva u Savezu.

S ustanovama izvan HPS-a surađivalo se po raznim temama. Uobičajeni su kontakti s pojedinim ministarstvima, njihovim odjelima i dužnosnicima, županijskim i gradskim upravama te drugim ustanovama oko pitanja povezanih s našom djelatnošću. S Ministarstvom zaštite okoliša i prirode radilo se na godišnjim dopuštenjima za edukativne aktivnosti i istraživanja u speleološkim objektima, a sa Središnjim državnim uredom za sport oko učinaka propisa važećeg Zakona o sportu na neke posebnosti Hrvatskog planinarskog saveza. Suradivalo se s Državnim hidrometeorološkim zavodom, posebno oko izvedbe radova na Zavižanu, a nastavljeni su stalni kontakti sa svim javnim ustanovama nacionalnih parkova (Sjeverni Velebit, Risnjak i Paklenica) i parkova prirode (Medvednica, Papuk, Žumberak-Samoborsko gorje, Biokovo, Papuk, Učka i Velebit) u planinskim područjima. Temeljem Zakona o sportu i Zakona o sportskoj inspekciji tijekom svibnja Gradski kontrolni ured obavio je inspekcijski nadzor Hrvatskog planinarskog saveza uvidom u naše opće akte, odluke i obavljanje stručnih poslova te nije utvrđena nijedna povreda koje su

bile predmetom nadzora. Naš predstavnik sudjelovao je u radu sjednica Skupština Hrvatskog olimpijskog odbora i Odbora olimpijskih sportova. Hrvatski olimpijski odbor financirao je veći dio troškova inozemnih natjecanja za naše natjecateljske sportove, platio je sve naše članarine (oko 9000 eura) u međunarodnim udrugama (UIAA, IFSC, ECSC, ERA), kao i plaće naših zaposlenika.

Na međunarodnom planu, predstavnik HPS-a sudjelovao je u Shirazu od 19. do 22. listopada 2017. na Općoj skupštini UIAA koju je organizirao IMSCF – Iranska federacija za planinarstvo i sportsko penjanje. Nazočilo je više od stotinu predstavnika sa svih kontinenata, a osim uobičajenog dnevnog reda donesen je prijedlog o priznavanju alpinizma kao UNESCO-ove svjetske kulturne baštine. Krajem studenog u Münchenu, 23 nacionalna planinarska saveza, uključujući i HPS, osnovali su Europsku uniju planinskih saveza (EUMA). Sjedište EUMA-e bit će u Bruxellesu u Belgiji, a Ured u prostorima DAV-a u Münchenu. Izbor Bruxellesa za sjedište je logičan: EUMA želi biti snažan glas planinara na europskoj razini, posebice u odnosu na institucije Europske unije i Europskog parlamenta. EUMA predstavlja ukupno oko 2,5 milijuna planinara koji su članovi pojedinih nacionalnih saveza, odnosno preko 80% u svijetu registriranih planinara. Sudjelovalo se na 18. Skupštini Balkanske planinarske unije (BMU) od 1. do 3. lipnja u Kolašinu (Crna Gora), a u radu su sudjelovali predstavnici nacionalnih planinarskih saveza svih njenih članica (Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Grčke, Makedonije, Slovenije, Srbije i Turske) te kao gosti i promatrači predstavnici planinarskih saveza Češke i Mađarske. Na Skupštini su razmatrana pitanja iz redovne aktivnosti BMU, a između zasjedanja tog tijela doneseni su zaključci o budućoj suradnji. Od 21. do 23. travnja u Keswicku (Engleska) naš je predstavnik u svojstvu člana sudjelovao na sjednici Komisije za planinarstvo UIAA (Mountaineering Commission). Istaknuto je kako naš savez predano radi na unapređenju i provedbi pozitivnih propisa, zalaže se za sigurnost i etiku te je naglašeno da je kvalitetan planinarski rad u Hrvatskoj prepoznat i u tijelima UIAA. Redovni susret vodstva Hrvatskog planinarskog saveza i Planinske zveze Slovenije održan je 13. i 14. svibnja u Sviščakima

ALAN CAPLAR

Članovi vodstva PZS-a i HPS-a na vrhu Snežniku (1794 m)

i na Snežniku. Na sastanku su analizirani rezultati suradnje u razdoblju od prošlog sastanka u Paklenici. Posebno je pohvalna sve intenzivnija stručna suradnja između komisija PZS-a i HPS-a, uredništva Planinskog vestnika i Hrvatskog planinara te između planinarskih društava koja djeluju u pograničnom području. Sa željom i namjerom da se ljepote hrvatskih planina predstave europskoj javnosti, 19. lipnja u sjedištu Europskog parlamenta u Bruxellesu svečano je otvorena izložba fotografija »Via Dinarica – put koji prirodno povezuje«. Turistički i planinarski potencijali dodatno su predstavljani dan poslije, 20. lipnja, na prigodnoj konferenciji koju je u sjedištu Europskog parlamenta organizirala grupacija Zelenih EU parlamenta. Osim predstavnika HPS-a tom događaju nazočili i

predstavnici Istarskog planinarskoga saveza, HPD-a Mosor, HPD-a Željezničar, HPD-a Goršćica i još nekoliko udruga članica HPS-a.

U natjecateljskim sportovima (sportsko penjanje i ledno penjanje) juniorske i seniorske reprezentacije nastupale su na međunarodnim prvenstvima, na svjetskom prvenstvu, svjetskim kupovima i drugim natjecanjima. U sportskom penjanju već imamo jednu natjecateljicu koja se kvalificirala na Olimpijske igre mladih 2018. u Buenos Airesu. Mlađe dobne kategorije u tom novom olimpijskom sportu i dalje postižu sve bolje rezultate i sve češće se plasiraju u finalna natjecanja. Više desetaka natjecatelja i natjecateljica uključeno je u kategorizaciju hrvatskih sportaša, a stalno je i financiranje naših sportaša mlađih dobnih kategorija u II. i III. Razvojnog programu HOO-a te u financiranju profesionalnog trenera za mlađe dobne kategorije.

Odnosi s novinskim i elektronskim medijima ostvarivali su se povodom održavanja pojedinih akcija te gostovanjima u raznim emisijama koje su u cijelosti ili nekim dijelovima imale priloge o planinarstvu. Članci o našim djelatnostima objavljujani su u Večernjem, Jutarnjem i Novom listu, Slobodnoj Dalmaciji, u mnogim lokalnim novinama i raznim časopisima, ali i u vijestima, reportažama i emisijama na nacionalnim i lokalnim TV postajama te na mnogobrojnim internetskim portalima i web stranicama.

MARKO MILAS

Otvorenje izložbe fotografija hrvatskih planina u Europskom parlamentu

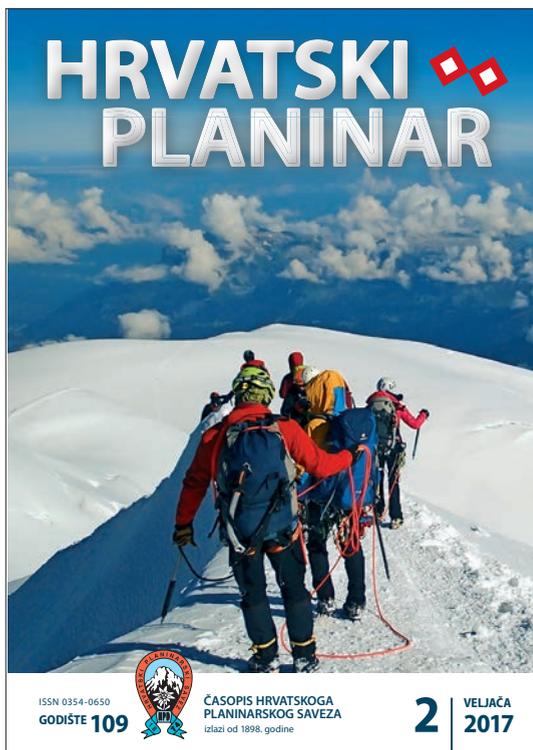
Kontakti s našim registriranim članicama (345) obavljani su od strane zaposlenika Saveza i članova tijela HPS-a nizom susreta na terenu, putem prijama stranaka u Uredu u Kozarčevoj 22 u Zagrebu, telefonskim razgovorima, dopisivanjem e-poštom, objavama u časopisu »Hrvatski planinar« i preko službenih dopisa upućenih na naša društva i klubove oko aktualnih tema, objašnjenja pojedinih pitanja, obavijestima o akcijama i prijedlozima za bolju suradnju. U 2017. predstavnici HPS-a bili su na više od stotinu događaja - od osnivačkih i redovnih skupština, raznih proslava i ostalih akcija koje su organizirala planinarska društva, stručne komisije, ali i druge ustanove u Hrvatskoj.

Godišnji prihod prema pokazateljima sredinom prosinca bit će oko 10% veći od planiranog, u iznosu od dva milijuna kuna s istom, odnosno uravnoteženom rashodovnom stranom proračuna. Od članskog materijala prihodi iznose oko četvrtinu ukupnih prihoda, a od tih sredstava namiruju se isključivo namjenski rashodi (uplaćeno se u cijelosti vraća onima koji su to i uplatili kroz osiguranje u slučaju nezgode i stručni rad 13 komisija HPS-a u kojem sudjeluju članovi naših planinarskih društava i klubova). Putem vrlo dobre prodaje naše planinarske literature u inozemstvu, Savez ostvaruje i devizne prihode te one putem deviznih doznaka za provedbu projekta »Penjanje za sve« iz EU fondova.

Ured HPS-a sa svoja tri profesionalna djelatnika obavljao je sve zadaće i poslove, a u dogovoru s dužnosnicima Saveza i pročelnicima komisija, ponekad i one koje oni nisu bili u mogućnosti promptno riješiti. Ured HPS-a je članstvu, ali i ostalim zainteresiranim iz zemlje, a sve više i iz inozemstva, pružao obavijesti o našim planinama, planinarstvu i logistici pojedinih tura, pomaže u rezervaciji smještaja i sl., brinuo se o pretplati i financijskim poslovima izdavanja našeg časopisa, kontaktirao s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, mnogobrojnim udruženim članicama u vezi članskog materijala i ostalih pitanja naše organizacije, surađivao s komisijama HPS-a te vodio vrlo uspješno vlastito poslovanje kroz planiranje, nabavu i prodaju planinarske literature, ugovaranja najamnina, sponzorstva i donacija.

Časopis »Hrvatski planinar« izlazio je redovno s ažurnim vođenjem evidencije pretplatnika. Ne povećavajući cijenu pretplate časopis već šestu godinu za redom ima povećan broj stranica, odnosno svi brojevi imaju format nekadašnjeg dvobroja. Naklada se kreće, ovisno o dijelu godine, oko 1500 primjeraka, uz određeni broj besplatnih i primjerka za razmjenu. Troškovi izdavanja časopisa uravnoteženi su s prikupljenim pretplatama i prodajom oglasnog prostora.

Hrvatski planinarski savez u usporedbi s ostalim nacionalnim planinarskim savezima ima veći broj raznovrsnih djelatnosti, a one se u našem Savezu ostvaruju u 13 komisija. Ukupno su u

zemlji i inozemstvu prema programskim zahtjevima temeljenim na proračunu HPS-a izvele 146 posebnih akcija, ekspedicija, pohoda, susreta, škola, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja, radionica i natjecanja, na kojima godišnje sudjeluje velik broj naših članova. Znatan dio članstva svoj boravak u planinskoj prirodi ne provodi samo zbog osobnih rekreativnih i sportskih razloga, već ga volonterskim angažiranjem osmišljava i provodi kao stručnu i širu društveno korisnu djelatnost. Opis rada komisija HPS-a u 2017. nalazi se u nastavku.

Planinarski putovi. Održana su dva tečaja za markaciste (u Kninu te u Zadru i Starigradu Paklenici) za planinare iz Šibensko-kninske i Zadarske županije, a uspješno ih je završio 41 polaznik. U Zadru i Zagrebu održana su dva tečaja obnove znanja i dopunskog obrazovanja markacista i markacista-voditelja za 41 polaznika te dvije radionice za obuku za rad s GNSS (GPS) uređajima. Polaznicima svih tečajeva ponuđen je program obuke za korištenje programa za satelitsku navigaciju na mobilnim telefonima pod nazivom »Uporaba mobilnog telefona pri orijentaciji

u planinarenju« za koji je pokazan velik interes. Uz svaki tečaj organizirani su sastanci s predstavnicima planinarskih društava, županijskim planinarskim savezima, HGSS-om, javnim ustanovama za upravljanje parkovima prirode i nacionalnim parkovima, Hrvatskim šumama i lokalnim turističkim zajednicama. Smisao tih sastanaka je poticanje bolje međusobne suradnje HPS-a i planinarskih udruga te drugih subjekata posredno ili neposredno zainteresiranih za što bolje održavanje planinarskih putova i očuvanje prirode. Lokalne zajednice i uprave zaštićenih područja surađuju i spremne su pomoći planinarskim društvima u održavanju planinarskih putova na svojem području. S odjelom kartografije HGSS-a, prema ranije utvrđenim dogovorima razmjenjivani su podaci o planinarskim putovima na područjima na kojima se priprema izrada novih karata ili revidiranje postojećih. Izrađeno je 12 planinarskih putokaza za Dinaru i 27 za Južni Velebit, a sveukupno 60-ak osoba radilo je na njihovom postavljanju, kao i u postavljanju markiranih stupova, ugradnji žigova, krčenju srušenih stabala i raslinja, uređenju i ravnanju podloge putova te obnovi oznaka na više od 20 km planinarskih putova u tim područjima. Do kraja godine izradit će se još stotinjak putokaza. U sklopu suradnje s komisijama planinarskih saveza susjednih država razmjenjivala su se iskustva kroz održane susrete s vodstvima Komisije za planinske poti Planinske zveze Slovenije i Komisije za planinarske terene Planinarskog saveza Srbije. Prema dogovorenom programu ostvaruje se i izobrazba tri instruktora.

Osim rada s polaznicima na markacističkim tečajevima, edukacija podrazumijeva i velik angažman pripravnika u radu Komisije, u radu s bazom podataka, kontaktima s održavateljima putova te organizaciji tečaja i sastanaka. Prikupljaju se podaci o razmjerima oštećenja planinarskih putova u ovogodišnjim požarima, analizira stanje i mogućnosti pomoći društvima njihovoj obnovi. U Komisiji se vrlo kvalitetno i ažurno obrađuju prispjeli dnevници HPO-a i VPP-a te unos i osvježavanje podataka u Registru planinarskih putova, obilaznica i markacista.

Planinarski objekti. Početkom veljače raspisan je natječaj za dodjelu novčanih sredstava za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata kojima upravljaju naše članice te je po njegovom zaključenju odobreno ukupno 182.097,57 kuna, i to za planinarske domove i kuće Žitnica, Strahinjščica, Matija Filjak, Frbežari, Majer, Vodice, Cesargrad, Belecgrad, Putalj i Zavižan, skloništa Ivine vodice i Ratkovo sklonište, te uređenje sidrišta na penjalištu Kalnik. Osim toga, kupljen je građevinski materijal u iznosu od 54.673,64 kn za Vlački grad i 78.682,49 za Šugarsku dulibu. Ukupno angažirana sredstva za planinarske objekte u 2017. bila su 315.453,70 kn. Izrađivane su i isporučene prema potrebama plave natpisne ploče za planinarske objekte. Ažurirani su podaci po dojavama o planinarskim objektima u digitalnoj bazi Komisije i na web stranici HPS-a.

Tečaj za markaciste u Starigradu Paklenici

Planinarsko sklonište Šugarska duliba nakon obnove

Promidžba i izdavačka djelatnost. Zahvaljujući preglednoj organizaciji velike količine praktičnih podataka, sadržaje na webu HPS-a velik broj članova i drugih zainteresiranih koristi za planiranje izleta, edukaciju i za primanje obavijesti o akcijama HPS-a te novostima u planinama. Na webu HPS-a redovito se objavljuju vijesti iz rada HPS-a te se dopunjavaju i ažuriraju stranice s podacima. Također su na webu dostupni ažurni kalendar akcija HPS-a, popisi instruktora, vodiča, markacista, obilaznika HPO-a, dobitnika priznanja i popis planinarskih kuća. Ove godine započelo se s programerskim unaprjeđenjem funkcionalnosti i redizajnom weba HPS-a, što će biti dovršeno u 2018. godini. Komisija za promidžbu i izdavaštvo HPS-a aktivno je doprinijela u redakturi i lekturi svih tekstova te u realizaciji i promociji knjige »Speleologija« čiji je HPS jedan od suizdavača. Tiskano je 3. dopunjeno i izmijenjeno izdanje »Planinarskog udžbenika«. U pripremi 3. izdanja bilo je angažirano desetak suradnika koji su svojim savjetima i recenzijama doprinijeli kvalitetnijoj obradi tema i boljem uređenju dijelova knjige. Tiskana je edukativna brošura »Podzemlje kao slikarski motiv na području Hrvatske« za potrebe Komisije za speleologiju HPS-a. Zidni kalendar HPS-a za 2018. tiskan je u velikoj nakladi, kao i proteklih godina. Iskustvo od prošlih godina s usporednom najavom akcija članica HPS-a u kalendaru pokazalo se vrlo praktično i korisno, jer su na taj način informacije o pohodima i sličnim akcijama postale lako dostupne svih hrvatskim planinarima, a ujedno se tako potiče razvijanje suradnje između planinarskih društava i sustavno pravovremeno planiranje aktivnosti. Za potrebe kalendara organizirano je prikupljanje informacija o akcijama, koje će biti ujedno objavljene i u časopisu »Hrvatski planinar« te na webu HPS-a. Iz godine u godinu raste broj najava naših udruženih članova u kalendaru akcija, što ukazuje na velik interes članstva i uspješan razvoj pohodništva u Hrvatskoj (oko 230 pohoda, sletova, susreta i sličnih akcija). Priređena je za tisak brošura za Skupštinu HPS-a, pravilnici koji su usvojeni na toj skupštini, a ranije usvojeni pravilnici objavljeni su na webu HPS-a u standardiziranom grafičkom obliku. Za potrebe promidžbe HPS-a tiskan je plakat »Dani hrvatskih planinara«, letci i pozivnice za razne skupove i drugo. Komisija je pomagala

i planinarskim udrugama u pripremi njihovih izdanja.

Speleologija. Komisija koordinira rad 23 aktivne udruge članice sa ukupno 460 aktivnih članova (20 instruktora speleologije, 76 speleologa, 323 speleološka pripravnika i 41 speleološki suradnik) te je u 2017. zabilježeno 525 različitih akcija koje su za cilj imale ili istraživanje ili edukaciju članova ili monitoring speleoloških objekata. U okviru edukacije KSHPS-a održano je 11 speleoloških škola, a 84 polaznika steklo je status speleološkog pripravnika. Održani su ispiti za naziv speleolog, koji su položila tri kandidata. U Baškim Oštarijama održan je Seminar o speleološkoj edukaciji KS HPS koji je okupio 22 polaznika iz 11 udruga. U suradnji s HGSS-om održan je seminar o samospašavanju i pružanju prve pomoći za speleološke udruge. Cilj ovoga seminara bilo je osposobljavanje članova speleoloških udruga za pomoć sebi i svojim kolegama u slučaju nezgode u speleološkim objektima do dolaska HGSS-a. Sudjelovalo je 15 polaznika iz sedam udruga. U Karlovcu je održan Seminar o digitalizaciji speleološkog nacрта s 19 polaznika iz 9 speleoloških udruga, a u Šibeniku i Drnišu seminar o topografskom snimanju speleoloških objekata s 28 polaznika iz 11 speleoloških udruga članica Komisije. U travnju je održan speleološki kamp Bezdán-Konavle s 35 sudionika, a u svibnju i lipnju Biospeleološka ekspedicija na Biokovu s 48 sudionika, među kojima 43 biospeleologa i/ili speleologa iz 15 speleoloških udruga od čega 6 stranaca iz Slovenije, Italije

Seminar o izradi speleološkog topografskog nacрта

i Irske. Ukupno je istraživano 20 speleoloških objekata, a topografski snimano 8 objekata. Na Velebitu su organizirane ekspedicije Pepelarica s 25 sudionika, Međunarodna ekspedicija u ponoru Vodeni tobogan te Rožanski kukovi. Tom prilikom su istražena 22 nova objekta od kojih je 9 bilo pronađeno tijekom prijašnjih istraživanja, a 13 je otkriveno tijekom ove ekspedicije. Na ekspediciji je sudjelovalo 35 speleologa iz pet speleoloških udruga iz Hrvatske i Srbije. Osim toga, održana su istraživanja na lokaciji Ruje, Crnopac i Kita Gačešina - Draženova puhaljka s ukupno preko 50 speleologa iz hrvatskih i inozemnih speleoloških udruga. U Karlovcu je održan 7. Speleo film Festival koji je privukao oko 150 gledatelja iz raznih dijelova Hrvatske, ali i Slovenije, Italije i Njemačke. U Čilipima u Konavlima sredinom studenoga održan je tradicionalni Skup speleologa Hrvatske koji je okupio 243 speleologa i istraživača krša iz Hrvatske i susjednih zemalja. U rujnu 2017. u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti predstavljena je knjiga Speleologija, opsežno djelo koje daje presjek speleološke djelatnosti u Hrvatskoj i svijetu. Na knjizi uz urednika, sudjelovalo je stotinjak autora i recenzenata, a teme su predstavljene kroz 50 poglavlja na 733 stranice uz 766 grafičkih priloga u izvrsnom prijelomu. Tijekom 2017. izložba povodom 60. obljetnice Komisije gostovala je u šest gradova u Hrvatskoj, a u HAZU od rujna do studenog bila je postavljena izložba Komisije pod nazivom »Istraživači hrvatskog podzemlja - O hrvatskoj speleologiji i njenim istraživačima«. Cilj ove izložbe bio je prikazati doprinos hrvatskih akademika, znanstvenika i stručnjaka razvoju speleologije i srodnih disciplina kako bi se istaknuo značaj istraživanja krškog podzemlja i speleoloških objekata kao ključnih komponenti georaznolikosti i bioraznolikosti Hrvatske.

Alpinizam. Održano je Hrvatsko-slovensko-srpsko otvoreno prvenstvo u lednom penjanju, a natjecanja su bila u Srbiji, Hrvatskoj (2) i Sloveniji. Hrvatska reprezentacija sudjelovala je u natjecanjima UIAA Svjetskog kupa u lednom penjanju u Cheongsongu (Južna Koreja), Saas Feeu (Švicarska) i Rabensteinu (Italija). Krajem veljače održan je zimski logor Komisije u Nacionalnom parku Ecrins (Francuska). Na logoru je sudjelovalo devetero alpinista iz tri odsjeka. Ostvareno je 30

uspona u 15 različitih slapova težina od WI3 do WI5+ te jedan uspon težine M6+. Cilj logora bilo je poboljšavanje zimskih tehnika, vježba penjanja zaleđenih slapova, penjanje iskusnijih s manje iskusnim penjačima, razmjena zimskog alpinističkog znanja i iskustava te općenito povezivanje članova iz različitih društava i klubova iz Hrvatske. U kolovozu je na istom mjestu održan Ljetni logor Komisije s vrlo dobrim odzivom od dvadesetak alpinista iz Hrvatske. Ispenjani su brojni neosigurani i osigurani smjerovi do ocjene 6b. U veljači je u Paklenici održan Seminar i ispit za voditelje ljetne alpinističke škole. Svi pristupnici zadovoljili su uvjete i dobili licence za voditelje ljetne alpinističke škole koje vrijede tri godine, a u travnju je na Platku organiziran Ljetni dio ispita za instruktore alpinizma. Sredinom listopada sudjelovalo se na četvrtoj Dry Tooling radionici u Zasavju (Slovenija), dva naša člana taj su mjesec sudjelovali na 10. međunarodnom susretu penjača American Alpine Cluba u Yosemiteu (SAD). Slobodno je ispenjan legendarni smjer Separate Reality ocjene 7a (smjer je neosiguran), a popeli su se i po poznatom smjeru The Nose u El Capitanu. U Rijeci je održan ispit za naziv alpinist kome je pristupilo 6 kandidata. Održane su sve planirane ljetne alpinističke škole u alpinističkim klubovima i odsjecima.

Vodiči. Krajem 2017. službeni popis Vodičke službe HPS-a brojio je 1644 vodiča, od kojih je 941 s licencom. Licencirani vodiči čine preko 3% ukupnog članstva u Savezu. Treba istaknuti da žene čine gotovo 30% aktivnih licenciranih vodiča u HPS-u. Tijekom godine, Komisija za vodiče organizirala je šest tečajeva za vodiče (Platak B standard, Viganj, Picelj, Malačka, Platak i Omanovac A standard) na kojima je sudjelovalo 160 planinara, četiri ispita za vodiče (Platak B, Kalnik, Picelj i Malačka A) na kojima je sudjelovalo 97 planinara te ledenjački seminar u Austriji s pet sudionika. Vodiči instruktori HPS-a pružili su i stručnu pomoć u obuci vodiča na poziv Komisije za vodiče Planinarskog saveza Federacije Bosne i Hercegovine. Uspješno je finalizirana reforma programa školovanja vodiča, kao i akreditacija UIAA kvalifikacije za sportsko penjanje na jednu i više dužina, a jedan član VS HPS-a započeo je s radom u Komisiji za planinarstvo UIAA. Izveden je tradicionalni pohod na Dinaru u organizaciji Saveza. U Domu Crvenog

DRAŽAN MIMICA

Sudionici tečaja planinskog skijanja HPS-a 2017.

križa na Sljemenu održan je 2. i 3. prosinca Zbor vodiča HPS-a. Domaćin Zbora bila je Stanica planinarskih vodiča Zagreb, koja je ovim skupom započela obilježavanje 50 godina svojega djelovanja. Na Zboru se okupilo više od 170 planinarskih vodiča iz svih krajeva Hrvatske te gosti vodiči iz Stanice planinarskih vodiča Sarajevo iz BiH. Ostale aktivnosti bile su: predstavljanje hrvatske vodičke zajednice i komunikacija sa sličnima u inozemstvu, naročito BiH, a u projektu »Penjanje za sve« zastupani su interesi vodiča i Vodičke službe HPS-a, zatim u okviru aktivnosti podizane su kvalitete kompetencija djelatnika ustanova zaštite prirode, a sudjelovalo se i u programu Via Dinarica uz predstavljanje u Europskom parlamentu u Bruxellesu.

Planinsko skijanje. Sredinom veljače organiziran je sedmodnevni tečaj turnog skijanja u području Mont Blanca (Francuska) za 10 polaznika koji su na kraju uspješno položili završni ispit. U HPD-u Željezničar prema programu Komisije održana je Škola planinskog skijanja kroz osam predavanja, a terenske vježbe održane su zajedno sa Zimskom alpinističkom školom. Od 14 upisanih, školu, odnosno završni ispit, položilo je 11 kandidata. Komisija je tijekom 2017. radila na izradi novog okvira te aktivnosti u Savezu s naglaskom na sistematizaciju edukativnih djelatnosti, definiranju stručnih naziva i planu rada u sljedećem razdoblju.

Sportsko penjanje. U ožujku je u Paklenici održan izborni Sabor Komisije. Pripreme hrvatske reprezentacije u sportskom penjanju održavane su

redovito cijelu godinu u Hrvatskoj i nekoliko puta u Austriji. Seniori su sudjelovali na Svjetskom prvenstvu u Njemačkoj, u natjecanju za Svjetski kup u Austriji, Japanu i Sloveniji, a na poziv, jedan je natjecatelj nastupio na Svjetskim igrama u Poljskoj i utakmici Adidas Rock Star u Njemačkoj. Mlada reprezentacija nastupala je na Svjetskom prvenstvu u Austriji, a uz dobre rezultate jedna natjecateljica se izravno plasirala na Olimpijske igre mladih u Argentini 2018. godine. Natjecalo se na Svjetskom kupu u Bugarskoj i na Europskom prvenstvu u Češkoj, Europskom kupu u Austriji i Francuskoj i na Youth Color Climbing Festivalu u Austriji kada je osvojeno jedno 2. mjesto. U Splitu u srpnju je održano Europsko studentsko prvenstvo, a naši natjecatelji u sportskom penjanju postigli su vrlo dobre rezultate. U Zagrebu je održan Regionalni kup za mlade u disciplini boulder, a nastupilo je više od 120 djece iz susjednih država. Tijekom godine u Zagrebu i Splitu održana su natjecanja za Prvenstvo Hrvatske u svim disciplinama s više od 400 natjecatelja. U organizaciji klubova iz sastava Komisije održano je 16 sportsko penjačkih škola s oko 110 polaznika. Nakon završenog programa stručnog osposobljavanja Hrvatske olimpijske akademije 24 kandidata Komisije promovirano je u trenere sportskog penjanja.

Komisija za školovanje. Komisija je bila uključena u organizaciju Male planinarske škole na Velebitu. Prema poslanim planovima i programima, usklađenim s Pravilnikom opće planinarske škole u HPS-u, popisom instruktora, predavača i izvještajima o održanim planinarskim školama članica Saveza (45), Komisija je nakon njihovog završetka poslala organizatorima 1193 diplome HPS-a za poimenično navedene završene polaznike općih planinarskih škola. Društvima koja su, također prema programu organizirali Male planinarske škole (10) poslana su 203 diplome. Osim njih, poslana su 252 diplome za polaznike specijalističkih škola (alpinizam, speleologija i sportsko-penjanje) koje su usklađene s pravilnicima tih djelatnosti, što je u 2017. bilo ukupno 1648 odškolovanih članova u Savezu, većinom mlade dobi.

Komisija za zaštitu prirode. Članovi Komisije i suradnici održavali su predavanja vezana za zaštitu prirode i zaštitu okoliša u školama i udrugama te

po zahtjevu u planinarskim školama gdje je promovirana važnost aktivnog sudjelovanja u očuvanju prirode. Provodeći svoje promidžbene aktivnosti Komisija u suradnji s novinarima elektroničkih i tiskanih medija promovira akcije zaštite prirode, surađujući s drugim tijelima i udrugama, posebno na zaštiti šuma, podzemlja i očuvanju ruralnog života u planinskim područjima bez čijeg očuvanja nema ni održivog razvoja tih područja koja su planinarima od posebnog interesa.

Priznanja. Na pet sjednica obrađena su 103 zahtjeva pristiglih iz 19 planinarskih društava, a na skupštinama naših članica i u drugim svečanim prilikama dodijeljena su sljedeća priznanja HPS-a: 11 plaketa, 11 zlatnih, 28 srebrnih i 48 brončanih znakova HPS-a.

Povijest planinarstva. Kontinuirano je prikupljena i sortirana građa za Alpinističku zbirku u Zavičajnom muzeju u Ogulinu i za planinarski muzej u Samoboru. Predstavnik Komisije bio je na otvaranju prigodnih izložbi o planinarstvu u Klanjcu i Sesvetama. Održano je desetak predavanja o povijesti alpinizma i planinarstva u Zagrebu, Sesvetama, Paklenici i Samarskim stijenama. Pripravljani su tekstovi i slikovne prezentacije za ispraćaje i komemoracije istaknutim planinarima te preuzimana literaturna ostavština preminulih planinara koju su darivale njihove obitelji.

Statutarna, kadrovska i normativna djelatnost. Prema potrebi i primljenim zahtjevima, Komisija je pregledavala i davala mišljenja za ugovore, pravilnike, statute naših članica i druge dokumente za Ured HPS-a, komisije Saveza, Izvršni odbor i Skupštinu HPS-a.

Hrvatska gorska služba spašavanja statutarno je zbog niza zajedničkih interesa čvrsto povezana s našim Savezom čija je i članica kao i svih njenih 25 stanica. U HGSS-u djeluje preko 900 ljudi, koji su obvezno i članovi naših planinarskih društava, a kao pripadnici HGSS-a predstavljaju najškoloraniji, najstručniji i najspremniji dio članstva u HPS-u s nizom međunarodnih licenci i diploma. U našim planinarskim društvima, na planinarskim školama te tečajevima stručnih komisija organizirana su mnogobrojna predavanja o HGSS-u, opasnostima

u planinama i postupanja u slučaju nesreće, kao i terenske vježbe u želji proširenja znanja i povećanja sigurnosti što većeg broja članstva Saveza. Služba je osnovala niz ispostava, mnoge od njih i u planinarskim društvima čija su sjedišta u blizini frekventnih planinarskih područja te mnoštvo naših članova u statusu suradnika prema potrebi sudjeluje u nekim spašavateljskim akcijama i potragama. U 2017. obavljeno je više od 500 intervencija i akcija spašavanja u svim neurbanim područjima u Hrvatskoj gdje se može učinkovito koristiti spašavateljska oprema, tehnika i iskustvo gorskog spašavanja. Uz redovnu djelatnost spašavanja i zbrinjavanja unesrećenih, održavanja vježbi, tečajeva, ispita za gorske spašavatelje i izgradnje infrastrukture, dežuralo se na skijalištima i u planinskim nacionalnim parkovima te na svim prije nabrojanim akcijama HPS-a. Služba ima vrlo visok status i opće uvažavanje u našem društvu.

* * *

Rad naših stručnih djelatnosti u 2017. opisan je u vrlo detaljnim izvještajima koje su komisije dostavile Uredu HPS-a i u ovom pregledu korišteni su samo njihovi sažetci, a tijekom godine provedeno je još niz drugih aktivnosti Saveza, njegovih tijela i dužnosnika koja nisu spomenuta. Ocjena navedenih rezultata samo iz ovog opisa svrstavaju i 2017. u još jednu uspješnu godinu organiziranog hrvatskog planinarstva. Ostvarili smo niz vrijednih planinarskih postignuća na mnogobrojnim akcijama u zemlji i inozemstvu, u društvenom radu i suradnji unutar, ali i izvan našeg Saveza. Financijsko poslovanje krovne udruge bilo je pozitivno, a bilježimo i dojmljiv broj od čak 345 naših registriranih članica - osnovnih planinarskih udruga u kojima se provodi naša raznovrsna djelatnost. Tradicija, povezanost, prijateljstvo i izuzetno angažiranje svih koji daju svoj doprinos u organiziranom hrvatskom planinarstvu sigurno će se nastaviti i u sljedećim godinama.

Svim dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, zaposlenicima i suradnicima te planinarskim udrugama i svim planinarima u HPS-u zahvaljujemo na njihovom djelovanju u hrvatskim i inozemnim planinama, podzemnom svijetu i zalaganju u društvenom radu, čime su pridonijeli da je 2017. bila planinarski vrlo uspješna.

120 godina »Hrvatskog planinara«

Alan Čaplar, Zagreb

Upravo će se ove godine navršiti 120 godina od izlaska prvog broja »Hrvatskog planinara«, što je događaj od velike važnosti za hrvatsku kulturu. Povrh toga što je odigrao veliku ulogu u razvoju hrvatske planinarske književnosti, naš časopis već 120 godina ima vodeću ulogu u razvitku hrvatskog planinarstva, alpinizma i speleologije, kao djelatnosti tjelesne kulture, a svojim je dugogodišnjim izlaženjem postao svojevrsan arhiv povijesti hrvatskog planinarstva. Svojom je trajnom prisutnošću i okupljanjem planinarskih pisaca »Hrvatski planinar« postao prava riznica planinarske riječi i jedinstven pisani trag o razvitku hrvatskoga planinarstva. Njegovih 110 godišta nisu samo bogata planinarska biblioteka nego i trajna veza među planinarima svih generacija.

U početku je izdavanje časopisa bilo mnogo složenija zadaća nego što se to danas može i naslutiti. Tehnologija tiska i distribucije bila je kudikamo skromnija nego danas pa s posebnim divljenjem treba promatrati napore planinara krajem 19. stoljeća da počnu izdavati svoj časopis. Ispočetka skromno glasilo, s vremenom se razvilo u uglednu reviju i okupilo velik broj vrsnih suradnika. »Hrvatski planinar« imao je uspona i padova, čak se na desetak ratnih i poratnih godina ugasio (zato je u 110 godina izašlo »samo« 100 godišta), da bi opet zasjao punim sjajem. Dvaput je mijenjao i svoje ime: od 1910. do 1913. izlazio je pod nazivom »Planinarski vjesnik« na stranicama »Obzorova« književnog priloga »Vienac«, a od 1949. do 1992. nosio je naziv »Naše planine«.

Mijenjali su se i izdavači; osim HPD-a, bili su to spomenuti »Obzor« i od 1949. Planinarski savez Hrvatske, odnosno danas Hrvatski planinarski savez. Punih je 15 godina (1966. – 1981.) suizdavač časopisa bio Planinarski savez Bosne i Hercegovine, a čitateljska i suradnička mreža proširila se diljem bivše Jugoslavije.

Danas, poslije 120 godina, »Hrvatski planinar« najstariji je hrvatski časopis iz područja tjelesne kulture i jedan od najstarijih planinarskih časopisa na svijetu. Tradicija te istraživački i književni dosezi koje »Hrvatski planinar« baštini od planinara s kraja 19. i početka 20. stoljeća, svrstava ga u red časopisa koji su postali pisano kulturno dobro. Časopis od samih svojih početaka pa do danas objavljuje književne priloge, ponajviše putopisnoga karaktera, zatim ekspedicijske izvještaje, stručne članke, posebno s područja speleologije, alpinizma, zaštite prirode, teorije i ideologije.

Kako je počelo

Kraj 19. stoljeća bio je u austrougarskoj državi vrlo plodno znanstveno i kulturno doba, ujedno i vrlo plodno doba za razvitak planinarstva, pa nije neobično što je Hrvatska već tada išla ukorak s europskim planinarskim zbivanjima i trendovima. Godine 1874. osnovano je u Zagrebu Hrvatsko planinsko društvo (HPD), koje je vrlo brzo započelo s organiziranim istraživanjem i upoznavanjem hrvatskih planina. U početku se, dakako, planinarenjem bavilo vrlo malo ljudi, no njihovi su rezultati i s današnjega gledišta vrlo vrijedni.

U 25. godini rada HPD je odlučio pokrenuti izdavanje svojega časopisa. Izdavanje je potaknuo književnik, pjesnik i profesor filozofije Franjo Marković predloživši na skupštini HPD-a 23. travnja 1898. »da se u prilog trajnom pobuđivanju mara za planinarstvo i njegove svrhe izradi osnovu i priredi građu za izdavanje društvenog lista.« Da je njegova inicijativa naišla na dobar odjek svjedoči činjenica da je odbor HPD-a već 4. svibnja jednoglasno zaključio da se od mjeseca lipnja počne izdavati mjesečnik »Hrvatski planinar« te je za urednika izabrao tada već iskusnog publicista Dragutina Hirca.

Hirc je zanimljiva planinarska i povijesna ličnost. Bio je jedan od najplodnijih publicista svoga doba, s više od 1000 objavljenih članaka, a svoje je ime ovjekovječio s nekoliko knjiga sabranih

Prvi broj »Hrvatskog planinara«, izdan 1. lipnja 1898.

putopisa koje su u ono doba bile najviši grafički domet. Iako nije imao fakultetsku naobrazbu, zahvaljujući svojem entuzijazmu postao je jedan od naših najuglednijih botaničara. Svoje poznavanje domovine okrunio je 1905. monumentalnim djelom »Prirodni zemljopis Hrvatske«, na čak 720 stranica.

Kad se govori o počecima »Hrvatskog planinara« u tadašnjem europskom kontekstu, treba reći da je tri godine prije u Ljubljani započeo izlaziti »Planinski vestnik«, koji i danas izlazi kao glasilo Planinske zveze Slovenije. Nema sumnje da je izlaženje »Planinskog vestnika« bilo jedan od poticaja da HPD u Zagrebu počne izdavati svoj časopis. Slovenski planinarski časopis bio je već u ono doba zasigurno svojevrsan uzor za »Hrvatski planinar«. Ipak, unatoč uzorima, kada je 1. lipnja 1898. izašao prvi broj časopisa »Hrvatski planinar«, bio je to izvanredan izdavački i kulturni pothvat. I danas, kada je planinara mnogo više nego što ih je bilo u ono doba i kada su grafička i tiskarska tehnologija neusporedivo naprednije,

izdavanje je časopisa složen proces koji zahtijeva mnogo rada i znanja.

Na prvim stranicama prvoga broja predstavljen je program časopisa, koji do danas nije izgubio na aktualnosti: »I evo 'Hrvatskog planinara' koji u čednom ruhu pozdravlja hrvatski narod i bratsku pruža ruku 'Planinskom vestniku', glasilo pobratimskoga 'Slovenskega planinskega društva', koji izlazi već četvrtu godinu u bijeloj Ljubljani. Prema svrsi društva donášati će 'Hrvaski Planinar' opise naših gora i planina; opisivati lazne na visoke bregove i vrhove, a naročito iztcicati vidike i po tome upozorivati na krasotu naše drage domovine (...) svratiti će svoju pozornost flori i fauni... donášati životopise domaćih i stranih čuvenih planinara (...) pratiti rad slavenskih planinskih društava, u prvome redu susjednih, te će živom rieči nastojati, da se što prije ustroje društva u Dalmaciji, Bosni, Hercegovini i Istriji (...) pribirati planinarsku gradju (...) nastojati da svojim radom obogaćuje duh uzvišenim idejama, da razvija u njemu pravi idealizam i da uzgaja spram drage i preliepe nam domovine u srcima žarki patriotizam.«. Pokretač časopisa Franjo Marković javio se u prvom broju »Hrvatskoga planinara« pjesmom »Pozdrav Triglavu sa zagrebačkog Sljemena«, nadahnutom vidikom sa sljemenske piramide koji je jednog jutra sezao do Triglava.

Književnik Franjo Marković – inicijator izlaženja
»Hrvatskog planinara«

Transformacija časopisa

Izdavanje časopisa nije išlo glatko. Neki su brojevi imali više, neki manje stranica, a zbog teškoća s izdavanjem časopis je sredinom 1901. postao dvomjesečnik. Kada se Hirc umorio, 1904. urednikom je postao gimnazijski profesor i zaljubljenik u Medvednicu Vjekoslav Novotni. Za razliku od Hirca, on je sve svoje slobodno vrijeme posvetio HPD-u: bio je član od osnutka, dugogodišnji tajnik i širokogrudni mecena, tako da je »Hrvatski planinar« u njegovo doba doista postao odraz društvenoga rada.

Godine 1907. izdan je jedinstven osmerobroj 5-12 (na 20 stranica), a nakon toga časopis je nastavio izlaziti kao prilog »Obzorova« »Vienca« pod naslovom »Planinarski list« (opet kao mjesečnik). »Obzor« je u to doba bio jedan od najznačajnijih hrvatskih listova i odigrao je vrlo važnu ulogu u razvitku književnosti prije Prvoga svjetskog rata. U to vrijeme uređivao ga je književnik prof. Josip Pasarić, budući predsjednik HPD-a, a poslije urednik »Hrvatskog planinara«. Nakon četiri godine izlaženja pod okriljem »Vienca«, »Hrvatski planinar« se 1914. ponovno osamostalio, no nakon sedam brojeva pod uredništvom Josipa Poljaka časopis je zbog ratnih okolnosti ponovno prestao izlaziti.

»Hrvatski planinar« je od početka pratio život HPD-a, zatim PSH-a, a danas HPS-a, i bio svjedok svih transformacija planinarstva na našim prostorima. U prvom razdoblju organiziranog hrvatskog planinarstva, na kraju 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća, prevladavao je u časopisu znanstveno-popularni stil, budući da je tada planinarstvo bilo najviše usmjereno na stručno istraživanje dotad nepoznatih planinskih kutaka Hrvatske. Planinarstvo je za mnoge istraživače toga doba zapravo bilo način da »spoje ugodno s korisnim«, a časopis »Hrvatski planinar« bio je glasnik gdje su mogli svoja zapažanja s istraživačkih ekspedicija zabilježiti i podijeliti s drugim istraživačima planina. Literati su časopis koristili kao glasilo specijalizirano za književnost inspiriranu planinama, tako da se među prvim suradnicima časopisa nalaze brojna najuglednija prirodoslovna i književna imena onoga doba, sve redom ličnosti koje danas imaju »svoje« ulice u Zagrebu i mnogim drugim gradovima. Bili su to, primjerice: Gjuro Arnold, Dragutin Gorjanović

Kramberger, Andrija Mohorovičić, Dragutin Hirc, Franjo Marković, Emil Laszowski, Oton Kučera, Fran Gundrum Oriovčanin, Hinko Hranilović, Branko Šenoa, Bude Budisavljević, Stjepan Širola, Dragutin Franić, Ljudevit Rossi, Alberto Weber itd. U tom razdoblju, a i poslije, tiskan je niz vrijednih stručnih članaka koji se i danas citiraju u stručnim publikacijama kada se govori o ishodištima geografije, botanike, geologije, meteorologije i drugih znanstvenih disciplina u Hrvatskoj.

Poslije Prvoga svjetskog rata, kada je glavnu ulogu u planinarskoj organizaciji preuzeo širi sloj bogatoga građanstva, u časopisu su počeli prevladavati nadahnuti putopisi. U novije doba, kada se planinarstvo proširilo na sve društvene slojeve, časopis je, u skladu s novim trendovima, postao reprezentativna revija s obiljem atraktivnih slika i vrlo raznovrsnih članaka i vijesti.

Zanimljivo je pratiti i kako se mijenjao jezik kojim se pisalo. Neke riječi koje su se u prvim godinama redovito koristile, danas djeluju arhaično i teško su razumljive. Primjerice, u prvim

godinama česte su riječi bile: uzlaz (uspon), prorov (tunnel), okuči i krivuljice (zavoji, serpentine), bjelolist (runolist) itd.

Razdoblje između dvaju svjetskih ratova

Časopis je nakon stišavanja nevolja koje je donio Prvi svjetski rat opet počeo izlaziti 1922., ponovno pod uredništvom dr. Josipa Poljaka. Radi izdavanja časopisa, u HPD-u je 12. travnja 1921., s vrlo dobrim odzivom, utemeljena Nakladna zadruga hrvatskih planinara (HP 1922, 62). Poljakovom zaslugom časopis dobiva suvremeniji izgled i bogatiji sadržaj. Urednikom mu je bio do 1929., kada je svoj rad u planinarskoj publicistici okrunio izvrsnim »Vodičem po Velebitu«. Osim toga, uređivao je HPD-ov »Fotografski vjesnik«, a postao je i potpredsjednikom društva.

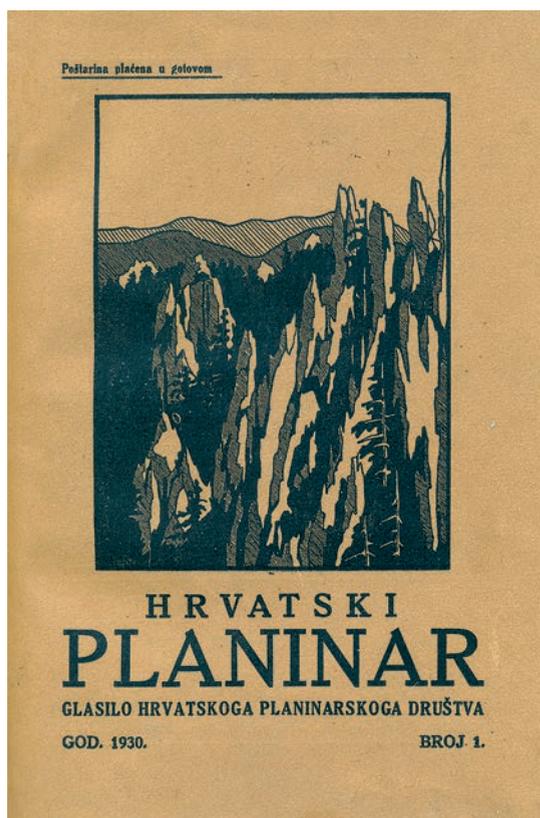
Godine 1922. u časopisu je dr. Ivan Krajač, budući reformator hrvatskog planinarstva, objavio svoj programatski članak »Hrvatsko planinarstvo« (i ponovno 1924. pod naslovom »Razvitak HPD-a«), no već 7. kolovoza 1925. na sjednici

uprave Krajač daje ostavku na mjesto predsjednika HPD-a jer je imenovan za ministra trgovine u Beogradu. Na redovnoj skupštini HPD-a izabran je za novog predsjednika dotadašnji potpredsjednik prof. Josip Pasarić, popularno zvan Japica. Predsjednički je mandat Pasarić započeo velikim slavljem prigodom otvaranja Tomislavova doma, a sam je godinama požrtvovno snosio glavni teret društvenog rada. Za njegova je razdoblja HPD postigao velike uspjehe i višestruko povećao članstvo. Pasarićevim su imenom nazvani planinarski dom na Ivanšćici i jedan kuk u Rožanskim kukovima na Velebitu.

Josipa Poljaka naslijedio je na mjestu urednika 1929. upravo Pasarić. Već je tada imao za sobom veliko publicističko i uredničko iskustvo (od 1892. do 1905. bio je urednik »Obzora«). Nakon rada u »Obzoru« bio je profesor i ravnatelj gimnazije, a djelovao je i politički pod okriljem HSS-a (u vrijeme Austro-Ugarske sukobljavao se s banom Khuenom-Héderváryjem, a u novoj državi bio

je i podsekretar prosvjete u Beogradu i potpredsjednik skupštine). Zahvaljujući svom autoritetu uspijevao je izgledati mnoge društvene nesuglasice, ali je na kraju mandata nastao oštar sukob »starih i mladih« koji je završio Pasarićevim neslavnim porazom. Naime, uzео je sebi za pravo da u HPD-u odlučuje prilično samovoljno, u čemu je imao i Krajačevu potporu, čiji se autoritet veoma poštivao. Prvi otvoreni sukob dogodio se nakon HPD-ove skupštine 1932. kad se na odborničkoj konferenciji trebao konstituirati upravni odbor. Većina odbornika predložila je za drugog potpredsjednika dotadašnjega dugogodišnjeg tajnika, odvjetnika dr. Zlatka Prebega, no Pasarić se tome usprotivio, a u tome ga je podržao i Krajač. Kad su njih dvojica zaprijetili ostavkom, još je 10 od 18 odbornika predalo ostavku. Pasarić je svim HPD-ovim podružnicama uputio dopis u kojem je pobrojao Prebegove nedostatke, no ovaj mu nije ostao dužan pa je tiskao pamflet pod naslovom »Odgovor«, na 23 stranice, s teškim optužbama protiv Pasarića. Pasarić je tada odnio Pirovu pobjedu jer je već nagodinu (1933.) Prebeg sa svojim istomišljenicima odnio pobjedu (239 : 347 glasova) i Pasarić je ostao u manjini. Ozlojeđeni Pasarić izjavio je da »iz činjenice odglasanog mu nepovjerenja povlači konzekvence i polaže kako predsjednički, tako i mandat čitavog odbora«.

Za Pasarićeva nasljednika na čelu HPD-a, a ujedno i na mjestu urednika »Hrvatskog planinara« izabran je srednjoškolski profesor, publicist, pedagog i političar dr. Ante Cividini. Izabran je kao kompromisna ličnost, koja je bila izvan dotadašnjih sukoba i poznat po tome što nije imao ambicija da vlada »čvrstom rukom«. Za njegova razdoblja, koje je trajalo šest godina (1933. – 1939), HPD je bio u stalnom usponu i bez značajnijih društvenih nesporazuma. Kao rođeni Goranin osobito je volio planine Gorskoga kotara. Za njim je ostalo nedovršeno djelo »Gorski kotar«, zamišljeno kao monumentalna edicija (izišla su samo tri sveska). Kao urednik »Hrvatskog planinara« Cividini je časopisu nastojao dati općekulturno obilježje, no već nakon 14 Cividinijevih brojeva uredničke je poslove 1935. preuzeo potpredsjednik HPD-a Fran Kušan. Taj se profesor botanike poslije istaknuo kao jedan od najvećih istraživača hrvatske flore. Bio je osnivač Botaničkoga zavoda i Botaničkoga vrta Farmaceutskog fakulteta u

Tipizirana naslovnica »Hrvatskog planinara« u 30-im godinama 20. stoljeća

Urednici »Hrvatskog planinara« kroz povijest: Dragutin Hirc, Vjekoslav Novotni, Josip Pasarić, Josip Poljak, Ante Cividini, Fran Kušan, Ivan Rengjeo, Petar Lučić Roki, Željko Poljak i Alan Čaplar

Zagrebu, koji danas nosi njegovo ime, osnivač botaničkog vrta kod Tomislavova doma na Sljemenu 1939. i botaničkog vrta u Modrić-dolcu pod Zavižanom na Velebitu 1967.

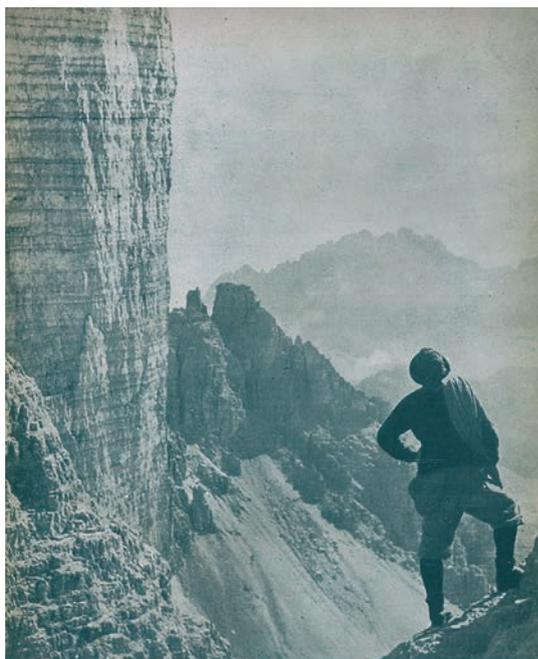
Krajem 1939., kada su se Cividini i Kušan povukli, za urednika »Hrvatskog planinara« izabran je prof. Ivan Rengjeo, koji je unatoč ratnim teškoćama i nevoljama uspio održati časopis do sredine 1944. Rengjeo je bio ravnatelj prve klasične gimnazije u Zagrebu. Došao je iz Sarajeva, gdje je bio predsjednik Hrvatskoga športskog kluba (1913.), tajnik HPD-a »Bjelašnica« (od 1923.), suosnivač Društva planinara BiH (1921.) i njegov potpredsjednik. U Zagrebu je bio predsjednik Hrvatskoga numizmatičkog društva (1940.) i istodobno s »Hrvatskim planinarom« urednik »Numizmatičkih vijesti«.

Drugi svjetski rat duboko je potresao i planinarsku organizaciju. Ustaški je režim 1941. odredio da podružnice HPD-a moraju posve prekinuti vezu sa središnjicom u Zagrebu i postavio na njihovo čelo režimske povjerenike, a krovna planinarska udruga postalo je novoosnovano Hrvatsko planinarsko društvo NDH, koje je 1942. pretvoreno u Hrvatski planinarski savez NDH. Reorganizacijom je, dakle, HPD formalno bio likvidiran, ali unatoč tome nastoji djelovati »po starim pravilima« i na izvanrednom članskom

sastanku 13. listopada 1943. bira svoju upravu postavljajući kao cilj »da se sačuva i poveća društvena imovina i da se održi živim interes članstva za planinarstvo i društveni rad, kako bi društvo u povoljnijim prilikama moglo razviti svoju punu djelatnost«. Uprava HPD-a sazvala je 29. ožujka 1944. redovnu, 68. glavnu skupštinu, na kojoj ponovno usvaja nekadašnju strukturu sa središnjicom i podružnicama te za predsjednika HPD-a izabire Vilima Ivaniša. Okolnosti međutim nisu bile povoljne: nakon objavljivanja skupštinskog zapisnika »Hrvatski planinar« prestao je izlaziti. Posljednji broj je 6-8, 1944.

»Naše planine«

Nedugo pošto je 1948. započelo osnivanje planinarskih društava i pošto je osnovan Planinarski savez Hrvatske, ponovno izdavanje planinarskog časopisa potaknuo je prof. Vladimir Blašković. Blašković je poslije u svojoj »Povijesti hrvatskog planinarstva« (Zagreb, 1975.) ovako opisao HPD-ovo i PSH-ovo glasililo: »Časopis je odigrao veoma važnu ulogu ne samo kao propagator planinarske misli nego i kao publikacija s obiljem dragocjenog planinarskog štiva. Pored vješto pisanih planinarskih crtica i bezbroja bilježaka, vijesti, instruktivnih savjeta i zanimljivih podataka najraznovrsnijeg planinarskog sadržaja, donosio

Naše planine

je i priloge nemale znanstvene vrijednosti, koji su ponekad značili pravo otkriće... Uz refleksivne planinarske impresije u tom je časopisu bilo objavljenih književno visokovrijednih, upravo briljantno pisanih putopisa dostojnih da budu tiskani i u najserioznijem književnom časopisu.»

Časopis je, da u njemu ne bi bilo hrvatskih obilježja, 1949. dobio neutralno ime »Naše planine«. Urednikom je postao Pero Lučić Roki, šef računovodstva Veterinarskog fakulteta u Zagrebu. Lučić Roki počeo je planinariti kao učenik u Sinju. Bio je član HPD-a »Mosor« u Splitu prije Drugoga svjetskog rata, a nakon rata je među osnivačima PD-a »Zagreb«. Bio je predsjednik toga društva (1952.) i potpredsjednik te član vodstva PSH-a (potpredsjednik, referent za veze s inozemstvom, predsjednik Komisije za izdavačku djelatnost), osnivač Alpinističkoga kluba u Zagrebu 1959. i njegov prvi predsjednik. Osobito se istaknuo kao fotograf, predavač i publicist, a zahvaljujući svojoj komunikativnosti i temperamentu – i kao uspješan propagandist. Njegovo je djelo reprezentativna fotomonografija »Planine Jugoslavije« (1967.).

Željko Poljak – urednik 42 godine

Drugu polovicu 20. stoljeća obilježilo je ime prof. dr. Željka Poljaka, koji je bio urednik od 1959. do 2000. – pune 42 godine. Tako dug urednički staž apsolutni je rekord na prostoru jugoistočne Europe i rekord svih vremena u hrvatskoj publicistici uopće. Poljakova je biografija vrlo opsežna i impresivna, a budući da je već mnogo puta objavljena i dobro poznata, nećemo je ovdje ponavljati, nego ćemo samo ustvrditi da u cjelokupnoj hrvatskoj planinarskoj povijesti nema planinara s tako bogatom i raznolikom planinarskom biografijom. Poljak se sam najbolje predstavio 2005. knjigom »Život na planinarski način« u izdanju HPS-a. Koncem lanijske godine izišla je u izdanju »Medicinske naklade« njegova slična memoarska knjiga »Liječničke svaštice«, u kojoj satirama, uspomena, putopisima i anegdotama svjedoči o svojem zanimljivom profesionalnom životu. Poljak je i danas planinarski aktivan, a predma u dobi od 92 godine, neumorno stvara, uređuje razne publikacije i surađuje u »Hrvatskom planinaru« lektorirajući svaki broj. Poljak je ujedno i autor s najviše objavljenih članaka i vijesti u »Hrvatskom planinaru«.

Godine 1966., od broja 7, »Naše planine« bile su ujedno i glasilo Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine. Tako je bilo do kraja 1981. kada je PS BiH odustao od suizdavaštva jer nije više mogao snositi tiskarske troškove. Predstavnik BiH u

Željko Poljak sa svojim planinarskim učiteljem i predsjednikom PSH-a akademikom Branimirom Gušićem u Prokletijama

VESNA HOLJEVAC

Urednici Željko Poljak i Alan Čaplar u razgovoru s predsjednikom PZS-a Bojanom Rotovnikom

uredništvu bio je sarajevski planinar Drago Bozja, a od 1980. Tomislav Batinić i Šefko Hadžialić.

Povijesni događaji koji su prouzročili raspad Jugoslavije početkom 90-ih godina 20. stoljeća odrazili su se i u hrvatskom planinarstvu i u samom časopisu. Tada mu se naglo prepolovila naklada jer je prije Domovinskog rata mnogo planinara iz drugih jugoslavenskih republika primalo »Naše planine«. No časopisu je vraćeno hrvatsko obilježje i ime koje je imao na početku – »Hrvatski planinar«. Odluka o tome da se Planinarski savez Hrvatske preimenuje u Hrvatski planinarski savez i da se časopisu »Naše planine« vrati staro, tradicionalno ime »Hrvatski planinar« donesena je na redovnoj skupštini PSH-a 13. travnja 1991.

Godine 1998. u Starogradskoj je vijećnici na Markovu trgu u Zagrebu održana posebna svečanost povodom 100. obljetnice izlaska prvog broja »Hrvatskog planinara«. Uz jubilarni broj izdan je vjeran pretpisak prvog broja časopisa.

Profesora Poljaka na uredničkoj je dužnosti u prvim danima trećeg milenija, 2001., naslijedio Alan Čaplar, koji časopis uređuje do danas. HPS je napravio hrabar iskorak povjerivši uredničku dužnost planinaru koji je tada imao samo 21 godinu.

Zahvaljujući novim tehnologijama i mogućnostima, časopis se 2001. počeo tiskati u boji. Prije šest godina opseg časopisa povećan je za 88

stranica godišnje, pri čemu je trošak povećanja opsega na sebe u potpunosti preuzeo HPS, ne podižući cijenu pretplate.

Obilježavanje 100. godišta

Stoto godišta i 110. obljetnica »Hrvatskog planinara« obilježena je 2008. nizom akcija trajne vrijednosti. Nije pretjerano tvrditi da nijedna obljetnica »Hrvatskog planinara« nije obilježena tako svečano i sadržajno kao ta.

U lipnju 2008. tiskana je opsežna »Antologija Hrvatskog planinara 1898 - 2008« na 148 stranica. Antologija sadrži izabrane članke koji su pretiskani točno onako kako su objavljeni. Najviše članaka nudi odgovor na pitanje što planinare privlači u planine, budući da takvi članci najbolje dočaravaju ljubav planinara prema planinarenju, a njihova aktualnost nikada ne blijedi. Na dan kad je prije 110 godina izašao prvi broj »Hrvatskoga planinara«, urednik Alan Čaplar simbolično je donio primjerak »Antologije« na Dinaru (1831 m), najviši vrh Hrvatske.

»Antologija« je predstavljena na velikoj svečanosti 4. lipnja 2008. u Novinarskom domu u Zagrebu. Tom su prilikom suradnicima časopisa dodijeljene prigodne spomenice, a vrhunac svečanosti bilo je puštanje u rad računalne bibliografije s internetskim pretraživačem na webu HPS-a. Unatoč olujnom nevremenu koje je toga poslijepodneva poplavilo Zagreb, dvorana Novinarskog doma bila je popunjena do posljednjeg mjesta. Među gotovo 200 uzvanika bilo je i

TOMISLAV MARKOVIĆ

Predstavljanje Antologije Hrvatskog planinara 4. lipnja 2008.

Skupna fotografija suradnika »Hrvatskog planinara« 2008. godine

mного suradnika iz udaljenih krajeva Hrvatske. Okupljeni su mogli uživo vidjeti jedan od rijetkih cjelovitih kompleta svih brojeva časopisa. Uvezana godišta poslagana u nizu mjerila su gotovo dva i pol metra.

U desetak planinarskih društava od Splita do Našica održana su predavanja pod naslovom »Hrvatski planinar – časopis koji spaja generacije«, a 26. studenoga Alan Čaplar i Željko Poljak gostovali su na stručnoj tribini za knjižničare u Knjižnici grada Zagreba. Knjižničari nisu mogli sakriti začuđenost i nevjericu sveobuhvatnošću računalne bibliografije i digitaliziranom građom – bilo im je nevjerojatno da planinari imaju bibliografiju, upotpunjenu digitaliziranom građom, kakvu ne posjeduju ni mnogi časopisi stari tek nekoliko godina. Vrijedi zabilježiti da je tijekom jubilarne godine brojevima koji su nedostajali kompletirana i zbirka »Hrvatskoga planinara« u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

U listopadu je te godine, na temelju prijedloga Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, predsjednik Stjepan Mesić donio odluku o dodjeli Povelje Republike Hrvatske Hrvatskom planinarskom savezu za osobit doprinos i značajnu ulogu u znanosti, kulturi, zaštiti prirode, sportu i turizmu u Hrvatskoj. Povod za dodjelu visokoga državnog priznanja HPS-u bio je ukupan doprinos časopisa »Hrvatski planinar« hrvatskoj kulturi i sportu.

Uručujući Povelju predsjednik Mesić je 28. siječnja 2009. istaknuo da posebno poglavlje u razvoju hrvatskog planinarstva pripada »Hrvatskom planinaru«, koji je jedan od najstarijih hrvatskih časopisa, što je iznimno postignuće i u europskim razmjerima.

Vijest o obljetnici objavili su svi značajniji hrvatski mediji, a urednici Željko Poljak i Alan Čaplar govorili su o časopisu uživo u programima HRT-a i drugih televizija. Izvršni odbor HPS-a proglasio je izdavanje »Antologije« najvećim doprinosom planinarskoj publicistici u 2008.

Povodom obljetnice »Hrvatskog planinara« predsjednik RH Stipe Mesić dodijelio je HPS-u Povelju Republike Hrvatske

godini, a autora računalne bibliografije prof. dr. Darka Grundlera nagradio priznanjem za najveći planinarski uspjeh u toj istoj godini.

Digitalno kulturno blago

I danas se rijetko koja hrvatska ustanova ili udruga može pohvaliti podvigom kakav je digitalizacijom više od stotinu godišta svoga časopisa izveo Hrvatski planinarski savez (HPS). Ne postoji mnogo časopisa koji izlaze više od stotinu godina, a još je manje onih koji su u digitalnom obliku u cijelosti dostupni za pretraživanje i prelistavanje putem interneta i na DVD-u.

Digitalizaciji »Hrvatskog planinara« prethodio je divljenja vrijedan pothvat prof. dr. Darka Grundlera, koji je izradio cjelovitu bibliografiju svih brojeva našeg časopisa i potom je 2008. darovao HPS-u. Koliko je to opsežan posao svjedoči činjenica da je na tome radio 20 godina (!), a da mu je za unos podataka o jednom prosječnom broju trebalo prosječno 3 – 4 sata (ukupno oko 3200 dobrovoljnih sati za planinarstvo!). Računalna bibliografija sadrži podatke o svim ikad objavljenim člancima i ilustracijama – od prvoga broja do danas.

Prije Grundlerove cjelovite bibliografije, tematsku tiskanu bibliografiju »Hrvatskoga planinara« i »Naših planina« napravio je i objavio prof. Željko Poljak. Bibliografija je tiskana najprije 1959. kada je Poljak postao urednikom »Naših planina«, a poslije u nastavcima u br. 9-12, 1975 i 1-2, 1976. te zatim u knjizi »Hrvatsko planinarstvo« (Zagreb 1975, str. 315-380).

Grundler je ujedno potaknuo i digitalizaciju »Hrvatskog planinara«, znajući da će bibliografija koju je izradio dobiti pun smisao tek ako svaki bibliografski obrađen članak bude svakom korisniku lako dostupan. Dodatan motiv za digitalizaciju bilo je saznanje da postoje samo tri cjelovita kompleta časopisa – jedan u posjedu prof. Poljaka, drugi u fundusu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a treći u Knjižnici Grada Zagreba.

Digitalizacija »Hrvatskog planinara« trajala je tri godine, od početka 2007. do kraja 2009. Provodila se skeniranjem najbolje sačuvanih primjeraka časopisa koji su bili dostupni u trenutku skeniranja. Za digitalizaciju su korištena četiri računala i tri skenera te osam eksternih čvrstih diskova velikoga kapaciteta. Samo jedna

digitalna kolekcija zauzima 2,2 terabajta diskovnog prostora. Ako ugrubo uzmemo da za namještanje i skeniranje jedne stranice treba otprilike dvije minute, lako je izračunati da je samo na skeniranje utrošeno najmanje tisuću radnih sati. Osim toga, nekoliko stotina radnih sati trebalo je uložiti u pribavljanje i transport starih brojeva, pregledavanje i procjenjivanje kvalitete predložaka, ispravljanje pogrešaka pri skeniranju, poravnavanje i obrezivanje stranica, izradu i kontrolu PDF-ova te izradu DVD mastera. Rezultat je toga posla kompletna digitalna arhiva časopisa – dostupna za računalno pretraživanje i pregledavanje. »Hrvatski planinar« postao je tako prvi hrvatski časopis sa stoljetnom tradicijom kojega su svi brojevi javno dostupni na internetu i na DVD-u.

Stare su časopise skenirali Vesna Čaplar, Miljenko Ivković i Nenad Perošević. Za master DVD-a i postavljanje PDF-ova na internet zaslužan je Branko Meštrić. Projekt digitalizacije vodio je Alan Čaplar. Glavninu sredstava osigurao je iz svojih izvora HPS, a digitalizaciju je poduprlo i Ministarstvo kulture, potvrdivši tako da časopis »Hrvatski planinar« prepoznaje kao nacionalno kulturno dobro, a HPS kao partnera u projektima čuvanja hrvatske kulturne baštine.

Digitalizaciju svojega časopisa HPS je završio darovanjem digitalizirane građe Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Na svečanoj predstavljanja portala digitaliziranih časopisa

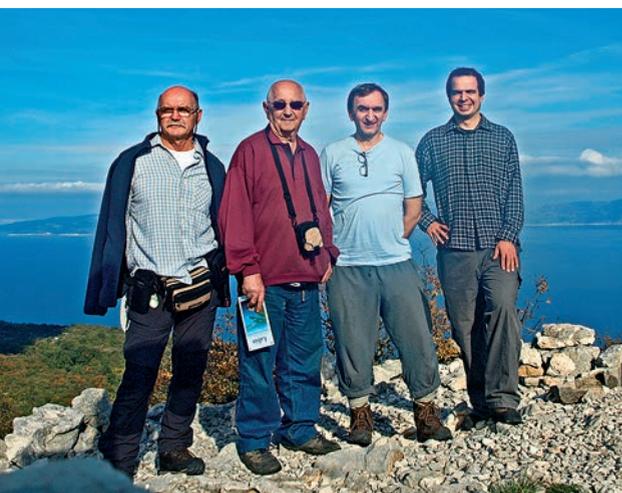

Članovi HPS-a koji su digitalizirali »Hrvatski planinar« na svečanosti uručivanja digitalizirane građe Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 28. siječnja 2010.

NSK-a 21. siječnja 2010. izaslanstvo HPS-a uručilo je pred više od 300 okupljenih gostiju ravnatelju NSK-a prof. dr. Tihomilu Maštroviću 30.000 stranica »Hrvatskog planinara« u digitalnom obliku. Bila je to velika svečanost za NSK, a uručenje HPS-a dara bio je vrhunac večeri. Primajući dar HPS-a, ravnatelj NSK-a istaknuo je da je naše ostvarenje uistinu iznimno jer je HPS digitalizaciju svog časopisa obavio u skladu s najvišim profesionalnim standardima premda mu digitalizacija i čuvanje tiskane građe nije temeljna djelatnost. Zanimljivo je spomenuti da je prvi urednik »Hrvatskog planinara« Dragutin Hirc 1901. imenovan savjetnikom Kraljevske sveučilišne biblioteke, preteče današnjega NSK-a. Prije više od stotinu godina on nije mogao ni sanjati da će se njegov časopis u digitalnom obliku naći u knjižnici u čijem je utemeljenju sudjelovao.

Dosezi vrijedni divljenja

Tijekom godina objavljen je u »Hrvatskom planinaru« pozamašan planinarski opus, koji je 1994. predstavljen antologijom Željka Poljaka »Hrvatska planinarska književnost«, a zatim 2008. i »Antologijom Hrvatskog planinara«. U časopisu ima više stotina vrijednih književnih ostvarenja, o čemu svjedoči činjenica da je više autora svoje članke sabralo i objavilo kao samostalne književne zbirke. Posljednja takva zbirka izdana je 2015. kao uspomena na člana Uredničkog odbora i pročelnika Komisije za alpinizam HPS-a Krešimira

Darko Grundler, Željko Poljak, Robert Smolec i Alan Čaplar na vrhu Orliću u Istri u jesen 2013.

Milasa koji je izgubio život u lavini. Njegovi su najbolji članci iz »Hrvatskog planinara« sabrani u knjigu »Alpinistu trebaju brda«. Zapisi i slike iz »Hrvatskog planinara« bili su ujedno glavni izvor za monografiju »Hrvatsko planinarstvo u 1000 slika«, izdanu u povodu 140. obljetnice hrvatskog planinarstva (HPS, 2014.).

Dosad su izdana ukupno 862 sveska (brojeva, dvobroja i višebroja) časopisa (zaključno s brojem HP 12, 2017), i više od 34 600 stranica (točan broj ne može se utvrditi jer broj stranica ovisi o tome pribrajaju li se stranice priloga i korica broju stranica u knjižnom bloku). Zahvaljujući bibliografiji »Hrvatskog planinara« znamo da je dosad objavljeno 23.737 članaka i vijesti te 22.234 ilustracija (zaključno s brojem HP 12, 2017). Objavljeno je i 57 notnih zapisa. Broj autora koji su objavili članke u časopisu kreće se oko 2500. Točan broj ne može se utvrditi jer u časopisu ima nepotpisanih članaka, članaka potpisanih pseudonimom ili inicijalima, a neke su autorice promijenile prezime prilikom udaje.

Stranice koje su dosad napisane dio su povijesti, a stranice budućih brojeva i godišta otvorene su svima koji žele bilježiti svoja planinarska zapažanja, doživljaje i obavijesti. Ovom prilikom pozivam sve planinare da i dalje pišu jer je stvaranje časopisa kao što je »Hrvatski planinar« veliko zadovoljstvo za sve koji u tome sudjeluju.

Iako se mnogim čitateljima možda čini da »Hrvatski planinar« stvaraju uredništvo i glavni urednik, treba istaknuti da su glavni kreatori časopisa zapravo stotine vrijednih planinara koji za časopis pišu volonterski, s mnogo ljubavi i entuzijazma. Bez njih izdavanje časopisa ne bi bilo moguće. Dosezi »Hrvatskog planinara« tim su vredniji, podsjetimo li da časopis nikada nije imao profesionalne novinare, urednike ni lektore, već ga od prvih dana stvaraju isključivo zaljubljenici i zanesenjaci kojima je planinarstvo životni stil. Više od dvije i pol tisuće autora koji su se dosad javili u časopisu protkali su njegove stranice upravo tim zanesenjačkim duhom, neposrednošću i ljubavlju prema djelatnosti kojom se bavimo i po tome se ovaj časopis možda najviše razlikuje od većine drugih. Časopis »Hrvatski planinar« poveznica je među naraštajima planinara koji su na njegovim stranicama ostavili trag o svojim otkrićima, postignućima i doživljajima.

Priče iz davnine (1898. – 1909.)

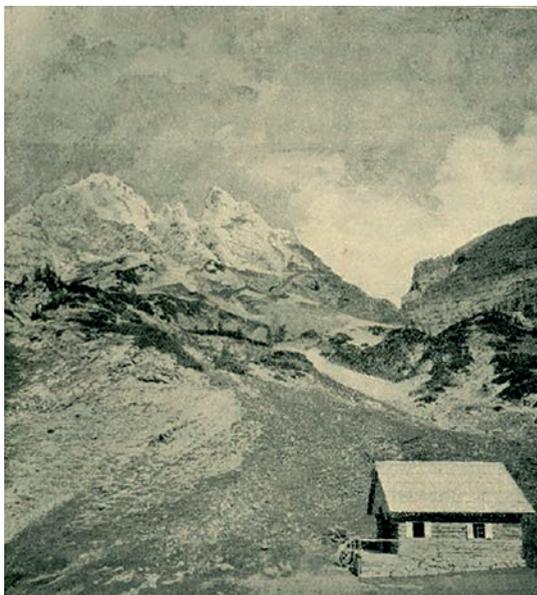
Darko Grundler, Zagreb

U povodu 120. obljetnice časopisa *Hrvatski planinar* od ovoga broja objavljujvat ćemo odabrane zanimljivosti iz njegovih starih brojeva, odnosno svojevrsne »vijesti iz povijesti«. Cilj serije nije istaknuti najvažnije događaje iz povijesti planinarstva niti ih prikazati sustavno, jer je povijest našeg planinarstva već obrađena u više monografija, nego zabaviti čitatelja i dočarati mu duh vremena u kojem su citati nastali. Izbor je pripremio autor računalne bibliografije *Hrvatskoga planinara* i član Uredničkog odbora časopisa prof. dr. Darko Grundler.

Ur.

* * *

Časopis *Hrvatski planinar* kulturno je blago. Tko god sumnja u tu činjenicu neka prolista nekoliko brojeva iz njegove 110-godišnje povijesti. Naći će tu čitatelj mnoga blaga: znanstvena, povijesna, literarna, jezična, pjesnička, muzička, planinarska i još nebrojena druga. Srest će mnoga imena kojima se Hrvatska

Prva fotografija objavljena u *Hrvatskom planinaru* (Vodnikova kuća na Velom polju, *Hrvatski planinar*, 1898, br. 6, str. 89)

diči. U nizu članaka pokušat ćemo vam dočarati planinarsku povijest, točnije – dočarati duh koji je u to doba vladao među planinarima.

Zaštita prirode

Dobro odgojen planinar danas se zgrozi kad opazi povratnika iz planine sa stručkom cvijeća u ruci. Osim moralne osude, takvoga bi nesavjesnog izletnika mogla snaći i sasvim opipljiva globa. No nije oduvijek bilo tako, posebice kad je riječ bila o izabranici planinareva srca:

Što ima ljepšega nego je boravak u prirodi, boravak u planinama? Ne raduje li ti se duša, kad gledaš oko sebe onaj šareni sag planinskoga cvijeća, i ljepši i nježniji nego ga je podobna savesti najvještija ruka ljudska od svile i zlata? Sagni za tim cvijećem, savij kitu od njega, pa ju ponesi ljubeznici svojoj! Kako će ju milovati i dragati! Ta svojom si ju rukom ubrao na strmim klisurama vapna i granita, na rasklimanim hridinama dolomita, na ruševini ledeničkih morena, na rubu vječnog snijega i leda, u mrkim gudurama i ubavim alpskim dolovima.

[Heinz, A., *Planinarstvo i botanika*, *Hrvatski planinar*, 1898, br. 1, str. 10]

Pokretač i tadašnji glavni urednik *Hrvatskog planinara* Dragutin Hirc nije vidio nikakav grijeh u branju cvijeća u planini:

Vraćao sam se Elvirinim putem Kraljičinu zdencu, ovdje razgledao u gojilištu pastrva mlado leglo, razgledao ikre, odmorio, a po tome krenuo u Šestine, odavle u Kraljevec, pak onda u Gračane, gdje sam svojoj drugarici života uručio prekrasnu kitu proljetnoga cvieća u spomen mojega prvoga ljetošnjega izleta u goru zagrebačku.

[Hirc, D., *Prvi izlet*, *Hrvatski planinar*, 1902, br. 5-6, str. 41]

Nije sve ubiranje cvijeća po planinama bilo tako romantično:

*Bjelolist (*Leontopodium alpinum*; *Alpen Edelweiss*) svakomu je planinaru uz planinski gjul (*Rhododendron hirsutum*; *Alpenröschen*) najmilija*

bilina. Kako za njime rado posiže i ruka neplani- nara, koja ga čupa trgovine radi korjenom, postao je bjelolist tu i tamo riedka bilina. Prije godinu dvie bijaše tako i na našem Risnjaku. Došli nekakovi trgovci, ne znamo od kuda, i tamo upravo haračili. Ovo je prisililo kotarsku oblast u Delnicama, da je sabiranje bjelolista »kšefta« radi strogo zabranila.

[Zaštita bjelolista, Raznice, Hrvatski planinar, 1902, br. 7-8, str. 62]

Elvirin put

Jedna od najposjećenijih staza na Medvednici jest Elvirin put (u novije se doba za dio puta od Šestina do Kraljičinog zdenca uvriježilo ime Miroslavac). Zanimljivo je da se u opisu puta navodi da on vodi preko Kraljevačkog vrha i da je njime »lagodni hod«. Na današnjim zemljovidima nema Kraljevačkog vrha niti se ikad više spominje u Hrvatskom planinaru. Nije jasno koji je to »lagodni put« na Sljeme kad se skrene desno nakon Kraljičinog zdenca:

Ovih je dana dogotovljen od Kraljičina zdenca na Sljeme novi vrlo udobni put, što ga je proljetos dalo trasirati naše planinarsko društvo, a izveo ga po svom zemljištu na vlastiti trošak vrli predsjednik istoga društva, presv. g. M grof Kulmer, komu zagrebačko občinstvo ima da zahvali ovaj najprikladniji put na Sljeme. Koji četvrt sata iza Kraljičina zdenca zakreće taj put od običajne staze na desno na Kraljevački vrh, i to vrlo lakim usponom od 10%. Po tom putu može se bez ikakovog napora

Miroslav grof Kulmer

Pristanište kod Kraljičinog zdenca, Hrvatski planinar, 1900, br. 7, str. 99

kao za šalu svatko pješke na Sljeme popeti; napose je taj put zgodan u jutro, jer se ide u sjeni zelenog stabalja sve do vrha Kraljevca. Put ide na desno prema Kraljevcu, dok ne zakrene prema izlazu na sam vrh. Taj se put uz lagodni hod odlikuje od svih drugih uzlaza na Sljeme time, što se s njega pruža krasan vidik u savska dolinu, prema Samoboru i Žumberačkim gorama.

Put je taj vrlo zgodan za gospodje, djecu i astmatične ljude, kojima je teško se uzpinjati preko serpentina, a što je osobito zgodno, nije dulji od kojeg drugog uzlaza. Sada je velikom munificencijom dogotovljen sve do gradske medje, pa samo treba, da još grad dade po svom zemljištu urediti ono nekoliko koračaja puta, da se posve spoji sa novom sljemenskom cestom. Taj liepi udobni put prozvan je uslied zaključka odbora planinarskog društva imenom presv. gospodje Elvire grofice Kulmer – »Elvirinim putom«, te će se svečano otvoriti ovoga mjeseca na koji će dan u tu svrhu biti izlet hrvatskog planinarskog društva na Sljeme.

[Novi put na Sljeme, Društvene viesti, Hrvatski planinar, 1898, br. 2, str. 30]

Planinarski vodiči

Isprva su posjetitelje planina vodili domaći ljudi za koje se pretpostavljalo da dobro poznaju kraj u kojem žive. No nije to uvijek bilo baš tako:

Na tome izletu dogodila se planinarima mala neprilika. U Loboru (262 m.), u gostionici Jurekovićevoj dobiše vodiča. Kad su uzbrdice pošli bilo dobra pô sata, upitaju vodca — seljaka, da li je bio na Ivanščici, a on: »Draga gospoda,

nisem bil nigdar«. Ovo bijaše u uzrokom, da ih je poveo krivo, došli su na Crnu mlaku, i tek odavle pošli na sam brieg.

[Na Ivanščici, Društvene viesti, Hrvatski planinar, 1898, br. 3, str. 48]

Za vodiča nam se ponudio Grga Š., kojega valjda naručila planinkinja, da si privriedi koju krajcaru, nu sigurno je, da ne bijaše nikada na Risnjaku, jer nas je do zla boga izmučio, izmučio više, nego da smo uzlazili na Triglav ili drugi koj i viši alpski brieg.

[Hirc, D., Po četvrti puta na Velikom Risnjaku (1528 m.), Hrvatski planinar, 1903, br. 5-6, str. 38]

Ponekad su planinarski vodiči bili to i protiv svoje volje:

Prevaliv brdo i idući neko vrieme nizbrdice, začusmo svirku i pjevanje pastirčadi. Opazivši nas, stadoše bježati, nu za malo stigismo dva dječaka te ih umolismo, da nam pokažu put. Ovi ne htjedoše, veleći, da ne znadu a mi onda okrenusmo na strogu stranu, da ćemo ih radi šumskog kvara odvesti u Gračac. Zaklinjuć nas, da ih pustimo, da oni ne znadu puta, ipak se umiriše i podjoše pred nama, a mi smo ih budnim okom pazili, da nam ne umaknu. Ali kud će umaknuti u ovom labirintu hridina, pećina i ponora?

[Rossi, Lj., Nekoji manje poznati uzlazi u južnoj Hrvatskoj, Hrvatski planinar, 1900, br. 11, str. 177]

Planinarska prehrana

U Hrvatskom planinaru i planinarskim udžbenicima objavljeno je više napisa o zdravoj prehrani planinara. U planinarskim se školama uči kako se zdravo hraniti u planini. Što se nekad smatralo zdravom planinarskom prehranom vidljivo je iz ove pjesmice:

*Pred sjenicom na Jandrin-poljani
Hitre sluge vrte janjetinu
Uz žeravu na bukovu ražnju,
Miluju je pretilom slaninom,
Da pečenje još tečnije bude.
U žeravi dva duboka lonca,
Nakrcana govedskijem mesom,
Začinjena salom i paprikom...*

[Ulaz na Velebitsku Visočicu (1619 m.), Hrvatski planinar, 1898, br. 4, str. 58]

Promijenili su se i pojmovi o tome što je dobar, a što loš zalogaj:

Tko je vezan na duži boravak na Oštarijama mora se priviknuti jednostavnoj hrani: janjetini, siru, mlieku, jajima, smjesnom kruhu i crnom dalmatincu. Želiš li bolji zalogajac, onda ga treba naručiti u Gospiću, a morske ribe, voće itd. iz Karlobaga.

[Rossi, Lj., Nekoji manje poznati uzlazi u južnoj Hrvatskoj, Hrvatski planinar, 1900, br. 11, str. 177]

Planinarska meteorologija

Hrvatski planinar u svojim počecima nije bio glasnik samo planinara, već i znanstvenika raznih struka. Iste godine kad je postao pravi (redoviti) član JAZU-a, hrvatski geofizičar, ali i istaknuti hrvatski znanstveni djelatnik na području meteorologije i seizmologije, četrdesetogodišnji dr. Andrija Mohorovičić objavio je članak u Hrvatskom planinaru savjetujući planinare:

Iz prijašnjih godina i iz siječnja ove godine možemo zaključiti, da je na Sljemenu redovito temperatura zimi viša nego u Zagrebu, kada je tlak zraka veoma visok, osobito pako kada veoma visok tlak počinje padati. I obratno kada veoma nisko tlak počinje rasti, onda je na Sljemenu veoma hladno. Ovu okolnost istaknuo sam svake godine u rezultatima meteorologijskih opažanja Zagreba i Sljemena štampanih u godišnjem izvješću zebrebačkog gradskog poglavarstva. Pošto se ovaj isti pojav opaža svuda, gdje se mogu prisposodbljati opažanja visokih postaja sa susjednima u nizini, to možemo preporučiti našim turistima neka se uspinju na brijegove zimi samo onda, kada je tlak zraka veoma visok, te počinje padati. Tada je redovito u nizini magla i hladno, a na vrhuncima krasno, toplo vrijeme.

[Mohorovičić, Meteorologijsko opažanje na Sljemenu god. 1898., Hrvatski planinar, 1898, br. 5, str. 77]

Uredništvo Hrvatskog planinara

Od svojih prvih dana časopis muku muči s nesavjesnim čitateljima koji se, unatoč primljenom časopisu, oglušuju na poziv za plaćanje pretplate. Ovako je rodoljubni prigovor neplatišama glasio nekad:

Ovomu broju priložismo naputnice za sada samo onima, koji nisu članovi Društva, pa ih liepo molimo, da nam pošalju pretplatu od 2 forinta, a nadamo se, da nikomu hrvatski ponos ne će dopustiti, da nam možda sada vraća sve brojeve, kad već u drugom broju lista iztakosmo, da svakoga, koji

nam isti broj ne vrati, smatramo predplatnikom. Priskočite u pomoć svojom rodoljubivom predplatnom, da i planinarsko društvo i njegov viestnik mogu da što bolje zadovolje svojoj zaista plemenitoj zadaći, jer podižući planinarstvo, podižemo i blagostanje naše mile domovine!

[Društvene viesti, Hrvatski planinar, 1898, br. 6, str. 94]

*Ne može li »Hrvatski Planinar« takovom osno-
vom svojom, takovim nastojanjem svojim, takim
nesebičnim radom svojim malo bar ljubavi za samu
stvar pobuditi, e onda će poći bolnom dušom u goru
te suznim okom naricati pomoć božju za daljnji ma
i gorki svoj život i rad. »Hrvatski Planinar« izlaziti
će, dok ga članovi budu i moralno i materijalno
pomagali, kao i dosele svakoga drugoga mjeseca na
štampanom tabaku.*

[Poziv na pretplatu, Hrvatski planinar, 1904, br. 1-2, str. 15]

Zanimljiva je činjenica da se prije više od
stoljeća, kad je u HPD bilo učlanjeno četiristoti-
njak članova, Hrvatski planinar tiskao u nakladi
od jednog primjerka po članu:

*Prema prijašnjim godinama izdavaše se
Planinar u 400 primjeraka, po 34 primjerka
davaše odbor na poklon ili u zamjenu.*

[XXXIII. glavna skupština hrv. planinarskoga društva u
Zagrebu, Hrvatski planinar, 1908, br. 2, str. 19]

Kartu čitaj, ali seljaka pitaj

Planinari su prilično samouvjereni pa ponekad
smatraju da su mudriji od domorodaca i da su im
njihovi savjeti nepotrebni. Katkad je savjet ipak
dobro poslušati:

*Do Gračana bio put lijep. Da što prije dodjem
do piramide i do okrijepe u lugarnici, podjoh kraćim
putem, kuda seljaci obično polaze u goru. Nakon
posatnog hodanja, eto bijaše snijeg već jedan pedanj
debeo, i ovdje sam naišao na jednog drvara, koji
je polazio u goru. Nakon pozdrava, zapita me
seljak: »čuju gospon mladi, a kam oni idu?« Ja mu
odvratih: »ta vidite, — na Sljeme.« Maknu seljak
s ramenima, pa mi odvrat: »teško bu kaj, kajti je
veliki snijeg gore«. Kako visok?, ga opet zapitah.
On mi odgovori: »tako visok da jim se bu drugi put
vnožalo po zimi gore iti.« Imao je pravo.*

[Spomen-godina zagrebačkoga planinara, Hrvatski
planinar, 1899, br. 2, str. 31]

Upisna knjiga

Upisne knjige po planinarskim domovima i vrho-
vima korisnoga su i zanimljivog sadržaja sve dok
se ne nađe netko da pokvari raspoloženje čitatelju:

*Knjiga-spomenica na Sljemenu uvedena je g.
1878. iz koje razabiremo da je god. 1879. bilo na
tomu briegu 516 posjetnika, a u knjizi ubilježeno
i krasnih misli, ali i takovih nepodobština, da je
upravni odbor tu knjigu, na žalost onima, koji
znadu koja joj je svrha i cijena — morao ukinuti.*

[Knjiga-spomenica na Sljemenu, Društvene viesti,
Hrvatski planinar, 1899, br. 3, str. 47]

Na sreću nisu svi bili nepristojni:

*Planinari, koji su bili u gradskoj planinskoj
kući na našem Sljemenu, sjećat će se još dobro
knjige, koju je lugar gradski kao pazikuća podavao
gostima, da se u nj upišu. Ta knjiga nosila je ime
Spomenica...*

*Lugar ne uzmože od inoga posla strance
kontrolovati, koji bi od obijesti bilježili u
Spomenicu nepristojnih šala, često i prostota. Ne
bi još nikada bilo zamjere, da se koja vesela šala
iznese, kao što je recimo: J. Crnetić je sam svojih
140 klg. tijela polahko, ali sigurno, od 7 na večer
do 1 ure po ponoći na Sljeme zanesao; ili da je J.
Rusan nebeska lojtra, Vj. Fogl lepi dečko itd.: ali*

Stranica iz upisne knjige Gradske kuće na Sljemenu

narodne, političke i opće društvenih krupnoća nije smjelo nikako u knjigu, koja je imala biti donekle poučno-kulturno dokazalo.

[Novotni, V., Iz Spomenice hrv. planinarskog društva na Sljemeni, Hrvatski planinar, 1907, br. 1-2, str. 6]

Zdravstveni savjeti za planinare

Ne bi bilo zgorega i danas planinarima udijeliti ovakve savjete:

Rekao sam im, da planinar ne smije nikada da uzlazi pravcem, kao da će brieg presjeći u dvie pole, već da mora uzlaziti krivoljicom (Zickzack) i kadkada postati, a po gotovo pak onda, kad oćuti, da mu srće jako kuća. Reкао sam im još to, kad se uzlazi, da stupaju na prste. Tko tako ne radi i opet griješ i škodi svojemu zdravlju.

Događja se, da za uzlaza zapiñje dah. Kad to bude valja postati, dok pluća počmu dublje disati, a ni pod živu glavu sjesti. Pećine, kamenje ili drugi predmeti na koje sjedamo u visinama su zdeni, a kako je tielo naše vruće, lahko se prehladimo i u mjesto, da dodjemo kući veseli i zdravi, vraćamo se nujni i bolesni.

Kad uzlaziš, koracaj još mirno i širokih koraka, sagiblji noge u koljenima, jer tada dišeš mirno, doćim ti kod brza uzlaza naskoro zapne dah.

Gledao sam, da mnogi kad uzlaze, razgovaraju, da pjevaju, a što je još i gore, da uzlaze lulom, smotkom ili cigaretom. Ovo je osobiti grieh, kojega se imaš, da ćuvaš kao žive vatre.

Uzašav, a uzašao si više ili manje znojjan, ne stoj na najvišem mjestu, gdje riedki i hladni planinski zrak nateže, već podji u kolibu, a ako takove nema, zakloni se pod koju pećinu ili obrežje u zavjetrinu. Kad si se odmorio i počivajući se okrepio, uzadji na tjemenicu, da uživaš sliku, koju ti u ćarnom okviru podaje priroda.

[Hirc, D., Kako se uzlazi na briegove i vrhove, Hrvatski planinar, 1899, br. 5, str. 72]

Prošlo je više od stoljeća od niže navedenih savjeta, ali ćini se da baš i nije bilo koristi:

Ali planinarstvo je i vrlo dobar protulijek za neke otrove, moderne, strašne, s kojima si svijet danas užasno truje svoje zdravlje. Pravi planinar ne će pušiti, ne će piti alkoholna pića, on si ne smije tim gadnim otrovima ubijati srca, uništavati trijeznost. Jer samo trijezni planinar, komu mozak nije pomućen ni od alkohola niti nikotina, može u potpunoj mjeri da uživa one neopisive krasote dobre prirode, što se

ni sa ćime zamijeniti ne mogu; može nepomućeno da udiše svježi uzduh, da miriše krasno cvijeće...

[Gundrum-Oriovćanin, F. S., Srce u planinara, Hrvatski planinar, 1906, br. 1-2, str. 7]

Schlosser na Risnjaku

U vrijeme dok još na Risnjaku nije bilo doma nazvanog njegovim imenom Josip Schlosser pohodio Risnjak je (imao je je 71 godinu):

Rano u jutro podje drućtvo prama Risnjaku na kojem nas pretekoše Ćabranci, njih do 20, i dok smo uzašli, već se pjevalo i zabavljalo. Malo po malo zahvatimo i mi glavicu, a prvi se je na nju vinuo upokojeni, dobroćudni starina, dr. Šloser zakićen bjelolistom, kojega radi se i potrudio na

Josip Calasancij Schlosser vitez Klekovski

Pogled na Veliki Risnjak, Hrvatski planinar, 1899, br. 10, str. 147

Veliki Risnjak. Čabranci ga pozdraviše uzdignutom trobojnicom i gromkim: *Živio i Slava!*...

Prije polaska zabilježi Levin Šloser imena svih prisutnih, metne popis u staklenku, čvrsto ju začepi i spusti među pećine...

Ovo bijaše g. 1879. jedini društveni izlet o kojemu se onda u Zagrebu puno govorilo, a naročito o bjelolistu, jer se mnogi i mnogi nisu nadali, da to »kudravo čedo« božice Flore raste na Risnjaku.

[Na Velikom Risnjaku prije 20 godina, Izleti hrvatskih planinara, Hrvatski planinar, 1899, br. 9, str. 142]

Toponimi

Porijeklo mnogih toponima palo je u zaborav. Evo nekoliko primjera:

Kad si se cestom uzpeo do Poklona, s koje se točke putnici »klanjaju« Majci božjoj trsatskoj, zagledaš jednim mahom cio Kvarner i daleku obalu morsku.

[Hirc, D., Vela Učka (Monte Maggiore 1394. m.), Hrvatski planinar, 1899, br. 7, str. 102]

U trećem se deceniju osobito ističe godina 1897. Te je godine izgrađena od glavnoga grada Zagreba nova krasna cesta na Sljeme, koja bez dvojbe znači okret na bolje u shvaćanju planinskih krasota Zagrebačke gore. Da iskaže za to harnost svoju spram glavnoga grada i njegovoga zastupnika, načelnika, dao je odbor g. 1897. podignuti na najljepšoj točki ceste spomen-ploču u čast glavnomu pokretaču ovoga krasnoga djela, načelniku Adolfu Mošinskomu plemiću od Zagrebgrada, i nadjeo je tomu mjestu, poznatomu do sada pod imenom »Lonjska pećina«, novo ime Adolfovac. I ovom svečanom zgodom izrazuje mu društvo svoju najusrdniju hvalu i preporuča interese planinarskoga društva njegovoj ljubavi i brigi. Živio!

[Kučera O., Osvrt na prvu četvrt vijeka »Hrvatskog planinarskog društva«, Hrvatski planinar, 1900, br. 7-8, str. 97]

U Beli ima kuća seljačka, o kojoj puk pripovijeda, da je za svog bijega u njoj stanovao kralj Bela IV. Ovu priču pripovijeda sam narod, Ako je tako, onda bismo imali sačuvanu tradiciju o boravku kralja Bele IV. na otoku Cresu, a ime mjesta Beli bilo bi dobilo od kralja Bele, koji je bježeći ispred Tatara sa Kalnika kraj Križevca dospio god. 1242. na hrvatske otoke.

[Što se pripovijeda o kralju Beli IV. na otoku Cresu?, Raznice, Hrvatski planinar, 1908, br. 2, str. 32]

Treking

Danas bi se većina planinara s ponosom pohvalila da su na izletu prepješačili dvadesetak kilometara. Nekad to nije bilo nešto posebno:

U Zagrebačkoj gori. 28. lipnja pošao je sveuč. prof. dr. Heinz u Zagrebačku goru sa slušačima šumarske akademije na botanička studija. K izletnicima pridružio se i D. Hirc. Iz Baćuna pošli su do Šupljaste pećine, pa Hrušicom na Njivice, a odavle se spustili u Bliznečki dol i uputili do Adolfovca, odkuda su uživali prekrasan vidik. Iz Adolfovca podjoše na Crnu vodu, pa Doljem u Gračane, a odavle u Zagreb, provalivši toga dana preko 36 klm.

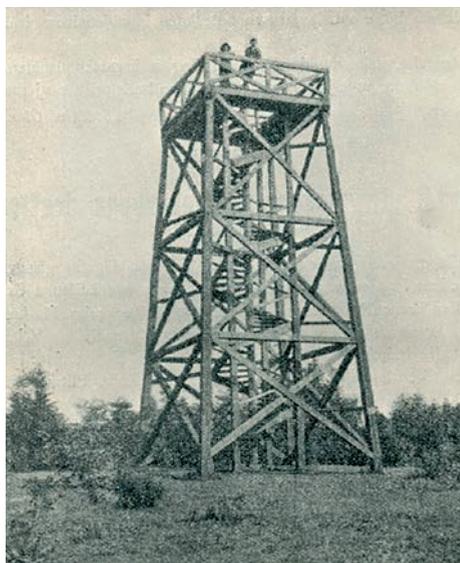
[U Zagrebačkoj gori, Izleti hrvatskih planinara, Hrvatski planinar, 1899, br. 8, str. 128]

Sljemenska piramida

Željezne piramide na Sljemenu više nema (preseljena je na Japetić). Ovako je bilo kad je piramida posvećena:

Kad je 7. srpnja g. 1889. posvećena željezna piramida na Sljemenu, izrekao je Josip Torbar sa njezine visine svetčanu besjedu, toli žarku, toli rodoljubivu, toli zanosnu i punu planinarskog žara, da je potresao srcima svijuu prisutnih i mnogomu se orosilo oko. Završio je svoju uzvišenu besjedu ovim riećima:

»A ti piramido, skromna uspomeno brižnih trudova planinarskoga društva, budi u grudima onih, koji te posjećuju, plemenita čuvstva, uzgajaj

Drvna piramida na Sljemenu, Hrvatski planinar, 1900, br. 7, str. 103

im srce ljepotom prirode, otresi sa svakoga, koji se na tvoje spratove popne, teške brige svagdanjega života, budi mu vrelo čista veselja, plemenite i nedužne zabave! Budi u Hrvatima bistru sviest, razplamćuj žar ljubavi prama domovini, uzkrisi u njima plemeniti ponos, da motreći s tvoje visine ove nedogledne ravnine, zelene dubrave i visoke planine, dražestne brežuljke i ubave doline, s ushićenjem uzkliknu: Liepa naša domovino! U to ime predajem te občinstvu za plemenitu porabu.

[Jubilej, Društvene viesti, Hrvatski planinar, 1899, br. 11, str. 172]

Naoružani planinari

Danas bi naoružani planinar izazvao opću sablazan. Nekad je bilo uobičajeno, pa čak i poželjno, planinariti uz oružanu pratnju (Lj. Rossi je u to doba bio kraljevski domobranski satnik):

Treba dakako imati malo srčanosti, a bome treba čovjeku biti i nešto opreznim. Naše su planine još pune divljih zvieri — pa znajući to, imam vazda sobom oružane ljude, premda se nisam sukobio na mojim mnogobrojnim izletima kojom divljom zvieri, a i čovjeku nije vazda napisano na čelu, kakove je duše.

[Rossi, Lj., Uzlaz na Rudilisac i Ozeblin u Krbavi, Hrvatski planinar, 1900, br. 1, str. 11]

Planinarske legende i zabluda

Planine su u davnini bile nepoznata i opasna mjesta pa su se o njima pričale legende, a bilo je i brojnih zabluda:

Na Vranilcu-brdu ima s južne strane strma stiena, koja, reć bi, okomito stoji. Jedan vodič, (ne znam mu imena) pričao mi, da se prije mnogo, mnogo godina zagledao jedan Turčin (!) u jednu kalničku djevicu. On ju zvao, da podje za njega, ali ga ona odbila. Htio ju oteti, nu ona uteče, pa se uzpne na Vranilac, da će se ondje sakriti u gustoj šikari. Ali Turčin za njom bježi, te bježi, pa je stigne upravo nad ponorom uz strmu stieniu. Ne mogavši odoljeti osjećajima vruće ljubavi, htjede Ture da zagrlji uplašeno djevojčce, ali ona ga u času, kada joj se razkriljenim rukama približio, živo porine i on se surva u ponor. Turčin se padajući dva, triputa prebacio u zraku, a kako je u dubljini pao na kamen, razmrskalo se njegovo tielo.

[Gundrum-Oriovčanin, F. S., Na Kalnik, Hrvatski planinar, 1900, br. 5, str. 67]

Vele, da je neki ovčar iz Nevesinja jednog jutra bacio svoj štap u rijeku Zalomsku i da je njegov otac mlinar iz Blagaja isti taj štap drugi dan iz Bune izvađio. Videći to otac i sin sporazumiju se, da se tim nalaskom okoriste. Svaki dan bi od tada sin zaklao po ovcu i bacio ju u Zalomsku, a tad bi ju drugi dan otac iz Bune izvukao. Aga, čije bijaše vlasništvo to krdo, čudio se, da njegovih ovaca svaki dan biva manje, i pozove pastira na odgovornost. On se je izvinjavao pripisujuć krivnju vukovima, kojih je u okolišnom gorju bilo silesija, a i danas ih se katkad nadje. Nu aga je sada malo bolje pripazio. I zbilja nekoga dana udje tomu u trag. Iz osвете ubije on nevjernog slugu i baci ga u rijeku Zalomsku. Drugi je dan mlinar umjesto zaklane ovce izvukao iz Bune truplo mrtvog svog sina.

[Maldini R., Na vrelu Bune, Hrvatski planinar, 1906, br. 5-6, str. 35]

Kad se kojoj ženskoj rugaju, da je vještica, kažu joj: A na »Zibonogu« odletila, pa se na njoj na komade razletila! Narod baje, da se na njoj za stalno svake noći vještice sastaju te tu zbor zборе i kolo igraju. Mnogi se kunu, da su ih vidili, gdje na nju lete i kako iz njih vatra sijeva. Kad se na njoj vještice okupe, da je na nju onda doći, naopako; nikad te više ne bi; ustrijelile bi te i srce ti izvadile...

[Petković G., Zibonoga, Hrvatski planinar, 1908, br. 2, str. 17]

Vele, da ima još jedna opasna zmija »kraosac«, koja bude vrlo velika; koliko godina ima, toliko ima i kruna na glavi. Hoće, vele, i da vija čovjeka. Niko je nije vidio, ali pričaju, da su im pripovijedali ljudi, koje je vijala ta zmija. Jedan reče, možda to sve nije istina.

[Simonović R., Preko Čvrnsnice na Drežnicu, Hrvatski planinar, 1909, br. 1, str. 7]

Koturaši

Planinareći Medvednicom srest ćete bicikliste koji se ponekad strmoglavljuju i po planinarskim putovima plašeci planinare. Što su nekad mislili o biciklistima, koje u ovom članku zovu koturašima, pročitajte ovdje:

Glasoviti alpinista Angelo Mosso, o kojem smo govorili već nekoliko puta, prispodablja u svom djelu: Der Mensch auf den Hochalpen« koturaša i planinara. On veli, da utrke pogubno djeluju na zdravlje, a dokrajčuju sa hypertrophiom srca.

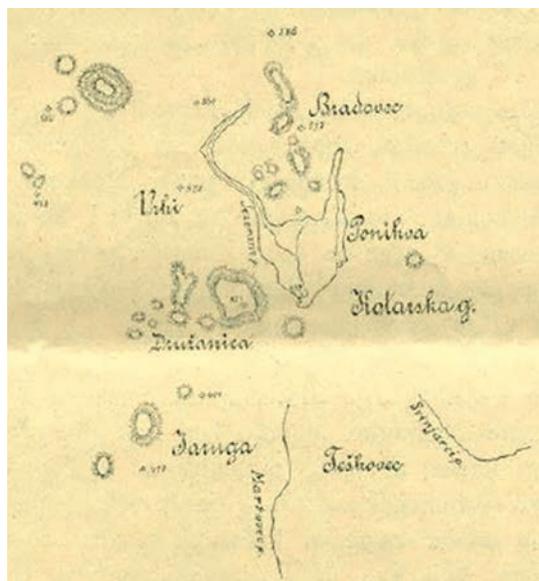
Slavje glasovitih »recordmana« traje samo nekoliko godina. Oni poluče kod vožnje naskoro vršak brzine i prokušaju moć svoga tiela, nu pod konac nastradaju na spomenutoj bolesti. Inače je sa planinarom. Dočim leti koturaš munjimice, jača planinar svoje sile neprekidno te je kadar da svlada još i u 60 godinama teške uzlaze. Slavje glasovitog koturaša je prolazno, on proizvodi u svom organizmu takav tlak srca, kojega ono ne podnosi.

[Koturaši i planinari, Raznice, Hrvatski planinar, 1900, br. 6, str. 96]

Planinarstvo i rodoljublje

Početak dvadesetog stoljeća Hrvatska je bila pod tuđinskom vlašću. Do samostalnosti je trebalo pričekati još gotovo cijelo stoljeće. Unatoč tome rodoljublja nije manjkalo, a i danas bi ovaj savjet valjalo poslušati:

Kad bi pak majka povel na brieg i diete svoje, pokazujući mu sa visine krasote domovine, kad bi se k djetetu sagnula, pak mu šapnula u uho: »Evo drago, to je tvoja domovina; evo, dušo, to je tvoje milje i omilje, to je sveta ona gruda, na kojoj si se rodio, to one zemlja o kojoj pjevaš: »Liepa naša domovina!«, potresla bi mladjanim srcem i u jednom danu s uzgojne strane polučila više, nego u mjesec dana u zatvorenoj sobi, pak govorila djetetu,

Prvi zemljovid objavljen u Hrvatskom planinaru (»Okolina Vrabča kod Zagreba«, Hrvatski planinar, 1899, br. 12, str. 185)

kao da čita iz molitvenika. A kćerka, a sinak, stajat će uz majku, čije je srce najtoplije na svietu, kao uz božicu, slušajući sladke rieči njezine. Od toga dana i časka, kad je majka diete povel na brieg, ne će ono zaboraviti, dok će živjeti.

[Hirc, D., Nekoje znamenite planinarke, Hrvatski planinar, 1902, br. 1-2, str. 5]

Planinarski pomladak

Mnoga planinarska društva muku muče s podmlatkom. Mladi su, bar se tako čini, sve manje zainteresirani za planinarenje. Nije to novost, jer su slični problemi planinarsku organizaciju mučili i u počecima:

Najveće čudo u tom ta je istina, da ćeš rijetko u godini u višem zagrebskom prigorju od toliko hiljada učenika naših srednjih i viših zavoda jedva naći nekolicinu, osim ono pitomaca iz konvikta i sjemeništa, koji moraju po vrloj zapovjedi glavara svojih. Ali na Sljemenu badava ćeš čekati kojega školskoga gospodičića ili gospojicu, a opet svi su to mladi umnici i mlade umnice.

[XXVII. Glavna skupština »Hrvatskoga planinarskoga društva« u Zagrebu, Hrvatski planinar, 1902, br. 5-6, str. 34]

Automobilom na Sljeme

Planinar ponekad nedjeljom požali što je izgrađena i asfaltirana cesta na Sljeme jer je automobila tada napretek. A evo kako je to bilo kad se prvi automobil uspeo na Sljeme (u njemu je, naravno, bio i jedan političar):

Na Sljeme naše zagreb. se pope prvi automobil 6. srpnja ove godine. Vozio se poznati naš turista Aurel pl. Türk u društvu sa Gaš. Devičem, nar. zastupnikom, onih 18.4 kilom. jedan sat.

[Na Sljeme naše zagreb. se pope prvi automobil, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1902, br. 9-10, str. 79]

Ubrzo se na Sljeme automobilom dovezao i tridesetirogodišnji Ferdinand Budicki, pionir hrvatskoga automobilističkog, motociklističkog i biciklističkog sporta i jedan od suosnivača prvog Hrvatskoga automobilskoga kluba, osnovanog 1906. u Zagrebu:

Dana 10. srpnja t. g. jekne na našem Sljemenu trublja automobilska. To je drugi put, što se je automobil popeo na Sljeme, prvi put lane pope se g. Turk, a ovaj put bi g. Budicki Ferdinand, koji sa svojom

obitelj i g. Hertmanom pred planinskom kućom osvane na novom svojem automobilu pariške tvornice Bayard-Clement. On taj put od 18.4 km. prevali za jedan sat 2 časa. Valja pripomenuti, da je valjalo oprezno i obzirno voziti osobito na okučima gorskim, koje i sam g. Budicki prije nije vidio. Čujemo, da će g. Budicki odazivajući se želji publike svagda voziti na Sljeme, kad se nadje društvo.

[Dana 10. srpnja, Raznice, Hrvatski planinar, 1904, br. 9-10, str. 80]

Markacije

Godine 1903. na Medvednici je bilo označeno približno 80 kilometara planinarskih staza. Tada još nisu bile uobičajene današnje markacije nego, na primjer, ovakve:

- I. Crvenilo vodi iz Šestina od Kulmerovog vinotočja pod Medvedgrad (587 m.) na sv. Jakob (860 m.) pa uz Kulmerovu lugarnicu na Sljeme i piramidu (1035 m.)...
- V. Modriilo vodi iz Šestina i to od Kulmerovog vinotočja pod Medvedgrad, pod sv. Jakob na Bistru Dolnju...
- X. Bijela boja vodi od Šestina na Kraljičin zdenac, a odavle Elvirinim putem...

[Novotni, Vodić po zagrebskoj gori, 1. Od Sljemena do Črešnje i preko Jelačić trga na Adolfovac, Hrvatski planinar, 1903, br. 3-4, str. 17]

Osim označavanja bojom, postavljani su i putokazi:

Putevi, koji vode na Sljeme, prema potrebi su na novo markirani i po kojom tablom označeni. Tako je na Kraljičinom zdencu mjesto uništene drvene dignuta velika gvozdena; pribijena je po jedna tabla još na jugu Medved-grada, na Jelačić trgu i na Elvirinom putu (na križanju u Kraljevec). Osim toga

je 6 velikih gvozdениh tabala sastavljeno i to zato, da se nečlanovi upute o gorskim putevima a onda i zato, da se članovi pobude na veću volju za put u gore. Dvije takove table pribite su u Zagrebu u Ilici na ulazu u štedionu, jedna na mitnici kod sv. Žavera, treća na križanju u Tuškancu prema Prekrižju i Cmroku, četvrta na Kulmerovom vinotočju u Šestinama, a peta na Sljemeni na gradskoj kući.

[XXIX. Glavna skupština Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu, Hrvatski planinar, 1904, br. 5-6, str. 38]

Planinarska uljuđenost

Od planinara se očekuje da se ponašaju pristojno i nenametljivo. Današnji planinari ne znaju da su se nekad u planini mogle sresti vile, ali ih je iz planine otjeralo ružno ponašanje ljudi:

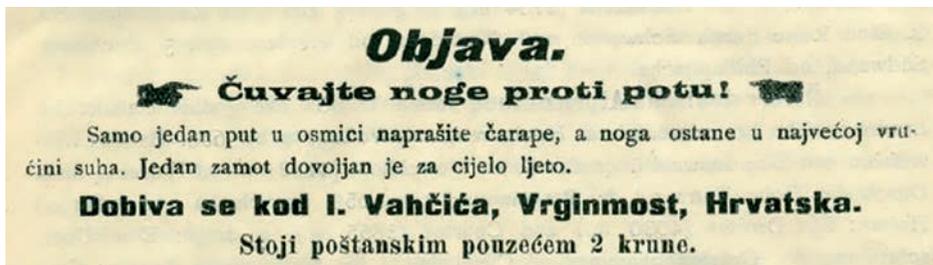
Još do prije 15 godina čulo se oko ovih špilja po noći »kao da psi laju«, ali tega je ponestalo, kao i vila, koje u ostalom svijet već davno nije vidio. Vile su naime iz onog kraja otišle, jer svijet kune i psuje pa se boje onuda boraviti.

[Gundrum-Oriovčanin, F.S., Iz križevačkog kraja, Iz Križevaca u Vratno, Hrvatski planinar, 1905, br. 7-8, str. 49]

Danguba je bilo i tada, a čini se da ih nije manje ni danas:

Dogadjalo se opetovano, da dangube na Sljemeni štete prave režuć stolove i oglase društvene te odnašajući putokaza, flaša i kupica. Lugari ne mogu na sve svagda pripaziti, pa se zato u interesu društva što uljudnije umoljavaju svi članovi društva i p. n. publika, da pripazi na takove dangube pa da ih prijave, ili da im se brevi manu zaslužena pravica odkroji.

[Oglas i molba, Hrvatski planinar, 1906, br. 5-6, str. 48]

Objava.

Čuvajte noge proti potu!

Samo jedan put u osmici naprašite čarape, a noga ostane u najvećoj vrućini suha. Jedan zamot dovoljan je za cijelo ljeto.

Dobiva se kod I. Vahčića, Vrginmost, Hrvatska.

Stoji poštanskim pouzećem 2 krune.

Oglas (Hrvatski planinar, 1904, br. 5, str. 48)

Vrhunska arhitektura u planinskom okruženju

O arhitektu i planinaru Ivanu Juretiću

Luka Benčić, Zagreb

Planinarski entuzijast Ivan Juretić iskazao se kao najaktivniji graditelj planinarskih objekata u proteklih desetak godina. Radovima na planinarskom domu Hahlić 2007. – 2009., obnovi Rossijevo skloništa, projektiranju i izgradnji novog skloništa Ždrilo na južnom Velebitu i upravo dovršenom obnovom skloništa u Šugarskoj dulibi pružio je svim posjetiteljima naših planina dodatnu sigurnost i podigao kvalitetu boravka u njima. Njegov rad dobiva visoke ocjene stručne javnosti. Također, svojim velikim entuzijazmom pri tim zahvatima dodatno je pokrenuo i članove planinarskih društava – upravljača tih objekata – na još bolji društveni rad i angažiranje. Juretić je 2012. primio godišnje priznanje Izvršnog odbora Hrvatskoga planinarskog saveza (HPS-a) za obnovu Rossijevo skloništa na Velebitu, a 2015. posebno priznanje za sklonište Ždrilo.

U nastavku prenosimo intervju objavljen u Jutarnjem listu 23. listopada 2017., koji dobro oslikava izazove gradnje planinarskih objekata na teško pristupačnim brdskim terenima, ali i Juretićev entuzijazam.

* * *

– U planinama sam od malih nogu. U jednom trenutku shvatiš da koristiš neku infrastrukturu, a imaš afinitet i za planine i za arhitekturu. Tu se onda razvije potreba da nekako i sam pridoneseš da se to održi i da živi i dalje – započinje svoju priču riječki arhitekt Ivan Juretić, Grobničanin s jakim lokalnim naglaskom i vlastitom stolarskom radionicom koju je naslijedio od noniča, prilično osebujna pojava i na arhitektonskoj i na planinarskoj sceni, umjetnik koji je ljubav i strast prema ta dva aspekta svoga života spojio na iznimno zanimljiv način.

U suradnji s HPS-om, Juretić je prošlog vikenda dovršio već treće planinarsko sklonište na Velebitu, ovaj put u Šugarskoj dulibi. Već i od same lokacije, gdje se Velebit otvara prema moru, spuštajući svojim ispruženim rukama u magično plavetnilo kvarnerske otoke golih stijena nalik na Mjesečevu površinu, zastaje dah, a podjednako jak dojam ostavlja i Juretićevo djelo. Njegova skloništa kao primjeri vrhunske arhitekture na najbolji mogući način spajaju funkcionalnost i estetiku, postajući, kao i ono što ih okružuje, »landmark«.

– Ne radim prosječne stvari. Kako ću drukčije napraviti – smije se.

– Cijela je priča s tom vrstom angažmana počela prije desetak godina – prisjeća se Juretić. – Prvi objekt koji sam radio u planinama bio je

ALAN ČAPLAR

Ivan Juretić

PD OBRUC

Planinarski dom Hahlič

na Hahliču, na području Općine Jelenje, 2007. ili 2008. Radio sam projekt obnove staroga planinarskog doma, izgrađenog 1926., i to je bilo dosta teško s obzirom na okolnosti, ali drago mi je da ta kuća živi i da je našla svoje domaćine. Dom je bio srušen u Drugom svjetskom ratu, a obnovljen je 60-ih godina prošlog stoljeća. Postao je vrlo popularan zbog osebnog domara, domaćeg čovjeka s Grobnika, Davorića, koji je tamo službovao 30 godina. U 30 godina možda tri vikenda nije bio gore.

Tamo se, mimo tog projekta obnove, dogodila jedna prekrasna priča. Jedna se tvornica namještaja u Gorskom kotaru »raspadala« i pokrenuli smo akciju. Projektirao sam namještaj, stolce, klupice, stolove, ležajeve, lustere, i pozvali smo ljude koji planinare da pridonesu opremanju doma. Odredili smo cijene i ljudi su uplaćivali, a zauzvrat su stolci, stolovi i ostali namještaj dobivali njihova imena. Odazvalo se mnogo ljudi i praktički smo cijeli dom opremili samodoprinosom – govori Juretić.

Tada se Juretić upustio u novi projekt za Snježnik, u okviru Nacionalnog parka Risnjak, koji još čeka svoju realizaciju.

Dom na Snježniku

– To je, kada pogledam introspektivno, moj najbolji projekt do sada. Dom na Snježniku najljepši je dom u Hrvatskoj. Radio ga je izvanredan arhitekt, Zdenko Sila, krajem 40-ih, a objekt je dovršen do 1952. Malo ljudi zna za tog čovjeka, a to je,

mislim, bio najbolji arhitekt koji je djelovao na ovom području u prošlom stoljeću. On je, kao i ja, prošao ljubljansku školu arhitekture, a njegova je izrazita snaga bila u osjećaju za prostor. Radio je, među ostalim, Matić-poljanu, spomenik 26-orici smrznutih partizana. Držim da je to najbolji spomenik nakon Drugoga svjetskog rata – govori Juretić.

– Kada je arhitektura dobra – nastavlja Juretić o domu na Snježniku – to nije nešto što će prepoznati samo arhitekti, već svi ljudi koji objekt koriste. To se dogodilo sa Snježnikom u posljednjih 50-ak godina. Planinari su oduševljeni tim objektom koji, nažalost, sada propada. Projekt obnove radio sam s velikim respektom prema Silinom djelu, vrlo suzdržano, a opet, digao sam ga na razinu prilagođenu današnjem trenutku. Do realizacije još nije došlo, ali nadam se da hoće.

Potom je – kaže Juretić – na red došao Velebit.

U planinu s alatom

– Bilo je to legendarno Rossijevo sklonište, napravljeno 1929. godine. Nazvano je prema botaničaru Ljudevitu Rossiju. Lokacija je

IVAN JURETIĆ

Unutrašnjost Rossijeva skloništa nakon obnove

Ivan Juretić u radionici

Rožanski kukovi u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit. Iza toga je vrlo zanimljiva priča o arhitekturi strahovite snage. Pisao sam već da je to praktički spomenik kulture par excellence u neformalnom smislu. Ljudi koji su vladali kamenom napravili su jednu arhitektonsku minijaturu koja je izvanredno pozicionirana i uklopljena u okoliš. To je arhitektura bez arhitekta, pučka arhitektura, prema svim pravilima onoga što se tada gradilo pod Velebitom i na Velebitu. Znači: kamen, paljenje vapna, dvostrešni krov, zadani nagib, kamena kućica s malom cisternom. Kuća je to vanjskih gabarita 4 puta 5 metara, smještena pod jedan slikoviti velebitski kuk. U vrijeme stare Jugoslavije, prije Drugoga svjetskog rata, bio je jedan domaći čovjek, Ivan Krajač, koji je kao veliki zaljubljenik u Velebit i prirodu, a bio je i državni dužnosnik, »izvukao« novac za Premužićevu stazu, a Rossijeva koliba bila je logistička točka prije građenja staze – govori Juretić. Opisuje kako je svake zime, kada bi napadalo najviše snijega, odlazio na Velebit sa skijama.

– Jedne zime došao sam do Rossijevog skloništa, a kuća je bila bez prozora, s otučenom žbukom. Vidjelo se da su obavljani neki radovi, ali je sve stalo. Dečki su krenuli u obnovu, ali je nisu imali snage dovršiti. Saznao sam da je obnovu vodio kolega arhitekt Robert Loher. Predložio sam im da to zajedno završimo, tako da sam ja napravio prozore, vrata i projekt namještaja, a Robert je vodio građevinske radove. Pripremio sam doma sve, u radionici, a ostao

Planinarsko sklonište Ždrilo

sam gore desetak dana, s alatom, dok to nismo dovršili. Kako je to unutar Nacionalnog parka, tamo dolazi mnogo stranaca. Ponestalo nam je snage i stavili smo obavijest, prvo na hrvatskom, a onda i na engleskom, jer smo trebali prenijeti stotinjak dasaka. Do skloništa imaš dva sata hoda od Zavižana. Napisali smo: »Radimo planinarsko sklonište, ako ideš gore, ponesi dasku«. I ljudi su dolazili, pomagali nam, stvorila se odlična atmosfera, i to je sve zajedno bilo sjajno iskustvo. Kada je bilo gotovo, reakcije su bile odlične – prisjeća se Juretić.

Nakon Rossijevog skloništa, HPS je Juretiću predložio da pomogne u legalizaciji stare lugarnice s kraja 19. stoljeća u Šugarskoj dulibi.

– Od lugarnice je ostala samo ruševina. Poučen iskustvom s Rossijevim skloništem, znao sam kako je nemoguće osigurati ljude, profesionalce, da tamo rade. Dobri majstori su zauzeti, imaju konkretne cijene, a tamo nema ni uvjeta za rad. Čovjek ti neće doći raditi deset dana a da se nema gdje otuširati, da nema struju, da ne može stići autom... Da i ne govorimo o tome kako bi trebalo premještati i kamenje od 500 kilograma. Obišli smo teren i zaključili da bi obnova lugarnice bila samoubojstvo. Lokacija je, inače, udaljena 4 – 5 sati hoda od Jadranske magistrale. Mi smo koristili najbliži pristup, vojni objekt na Panosu, bivšu radarsku postaju, odakle je oko sat i pol hoda. Tamo je već bio jedan kontejner, ali zreo za smeće. Ljudima u HPS-u rekao sam da zaborave obnovu lugarnice jer za to nemamo ni novca ni

snage. Predložio sam im da gradimo novi objekt na Ždrilu. Najjeftinije je bilo složiti ga u mojoj radionici i onda prenijeti gore. To je već provjereni stvar, u Alpama se tako radi oduvijek – govori Juretić.

Let na Velebit

HPS je pristao, određena je lokacija, ishodovane su sve potrebne dozvole, Juretić je napravio projekt, u radionici je izradio elemente koje je trebalo spakirati, a onda ih je trebalo prenijeti na planinu i montirati na Ždrilu, na licu mjesta.

– Više ih nije bilo moguće nositi pa sam im rekao da treba osigurati helikopter. Dogovorili smo se da složim pakete do dvije i pol tone, a oni će osigurati vojni helikopter. Kako je riječ o planini, može se raditi samo u nekoliko ljetnih mjeseci. Na kraju su ti paketi stajali cijelo ljeto u mojem dvorištu. Bio sam potpuno frustriran. Čekali smo vojsku do iznemoglosti. Onda mi je »pukao film« i počeo sam sâm tražiti helikopter. Zvao sam Slovence, Talijane, Austrijance, raspitivao sam se na sve strane o tome tko to može prevesti. Jedne sam večeri zvao čovjeka u

Vodice, za kojeg sam našao da ima helikopter. Zove se Zoran Matić. Odmah je pristao, rekao je da će on biti najjeftiniji jer je on ispod Velebita, a helikopter mu je u Zadru. Bilo je četiri i pol tone materijala, letio je 13 – 14 puta. To je bio veliki šou. Pridružili su se ljudi, volonteri, i u desetak dana složena je kuća od 15-ak kvadrata, s pet ležajeva – govori Juretić o projektu koji je dovršen ljeti prije dvije godine. Tada su se, kako kaže, promijenile okolnosti, s obzirom na to da je upoznao Matića koji je bio spreman letjeti s materijalom na Velebit.

– Onda smo se vratili na kontejner u Šugarskoj dulibi. To je kontejner Naftaplina koji su 80-ih dovezli helikopterom. Izrađen je 70-ih, a originalno je služio za tuširanje i presvlačenje radnika na naftnim poljima, tako da je možda bio i u Siriji. Bio je u lošem stanju, smeće, ali je čelična konstrukcija bila potpuno zdrava. Matić je bio ključna osoba zahvaljujući kojoj smo se odlučili za taj projekt. Odlučili smo pokupiti smeće i odvesti ga, a na čeličnu konstrukciju nadograditi nove elemente. Projekt sam napravio prema konstrukciji. Dimenzije su devet i pol

IVAN JURETIĆ

Unutrašnjost planinarskog skloništa Ždrilo

metara dužine, širina je dva i pol metra, a visina 2,30. Skupila se sjajna ekipa, entuzijasti koji su radili volonterski, a svi su toliko vjerovali da ćemo to napraviti da nikome nije bilo teško doći i pomagati. Damir i Ljerka Armano, Maks Tasler, Andrija Mihelčić, Marijan Kuri... Matić je ponovno vozio materijal helikopterom, i tu je zaista napravio čuda. Vozio je, recimo, staklo dimenzija dva i pol puta dva i pol metra, teško 250 kilograma. To je bila ludnica, kao akcijski film. Helikopter koji ima prestao se proizvoditi 70-ih, a izgleda kao inženjersko remek-djelo. Radi kao sat, a Matić ga sam održava. Nema ni jednog komada viška.

Urnebes u zraku

– Poskidao je sjedala, vrata, vozio na rezervi, da bude lakši. Staklo se počelo rotirati, počelo je ljuljati helikopter, umalo je pao. Javlja on meni na radiostanicu: »Ivane, ovo neće ići«. Nije bio toliko problem u težini koliko u aerodinamici. Ali, bez stakla bi projekt propao, nisam znao što ćemo dalje. Cijeli je dan vozio druge pakete, a ja sam već bio očajan. Na kraju dana, u jednom trenutku,

pojavljuje se iza brda Matić sa staklom, a na njemu visi jedna grana. Zvao je prijatelja da ga pita što da napravi. Rekao mu je da treba za to zavezati neko »kormilo«. Otišli su u šumu, odrezali granu dugu pet metara, s lišćem. To mu je ublažilo rotaciju. Bio je to urnebes, bio sam toliko sretan da to ne mogu opisati – prisjeća se arhitekt i planinar. – Planinarska su skloništa – kaže – oduševljavajući projekti.

– Daleko si od »stvarnosti«, a ljudi s kojima radiš su divni. Projekt koji radiš na dobrobit šire zajednice, ono je što jako ispunjava. To je jedna od rijetkih arhitektura koja je otvorena, na upotrebu svima. Gdje možeš doći, prespavati, skuhati ručak, ugrijati se, a da ti nitko ne postavlja nikakve uvjete. Otvoreno je za sve jednako, i za bogatoga i siromašnoga, i za ovu i za onu vjeru, i za onu nacionalnost. Druga stvar je to nevjerojatno okruženje, koje je nadahnjujuće. Treće zbog čega su mi ovi projekti toliko dragi jest to što je mjerilo malo pa mogu kontrolirati cijeli proces. Kada kontroliraš proces, možeš jamčiti rezultat, a ne kao kada napraviš izvanredan projekt koji će na kraju netko raščerupati – zaključuje Ivan Juretić.

Planinarsko sklonište Šugarska duliba nakon obnove

Miroslav Medenica

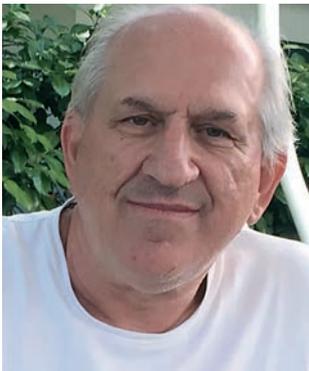
Gnjilane (Kosovo), 8. 4. 1951. – Jablan (Gorski kotar), 29. 8. 2016.

Dana 29. kolovoza 2016. u 65. godini preminuo je Miroslav Medenica. Otišao je naglo i iznenadno. Bio je ljudina, vrcrav, neumoran u svojem lutanju, sanjar, požrtvovan, i ništa mu nije bilo teško.

U planine je krenuo kao mali dječak sa svojim roditeljima i bratom Zoranom. Planine su bile cijeli njegov život pa nije neobično što je svoju suprugu Zoricu na bračno putovanje poveo upravo u planine. A i kad im se rodila kći Marina, nije ni prohodala, a već je s tatom u ruksaku prešla cijeli Durmitor. Zatim se rodio i Goran pa su uslijedila obiteljska putovanja po Sloveniji, Italiji, Austriji, ali u prvom redu po njihovom Gorskom kotaru. Planinarenje, jedrenje, bicikljanje, kajakarenje, čamčarenje, skijanje, penjanje. Kao da ne postoji mjesto gdje nisu bili ni aktivnost kojom se nisu bavili.

Miro se u HPD Zagreb-Matica učlanio 1971. i bio njegov član do 2013. Nemirnog duha, kakvog je bio, nije mu bilo dovoljno jedno planinarsko društvo pa je od 1997. do 2016. bio i član HPD-a Pliva. Na svojem planinarskom putu rastao je i razvijao se zajedno s planinarenjem. Često je obavljao društvo u planinarskom domu svojim pričama o višednevnim putovanjima. Najviše se isticao organiziranjem izleta, od onih jednostavnih do vrlo zahtjevnih. Nije mu bilo teško odvesti autobus planinara do Chamonixa, organizirati dvije, tri ili čak četiri skupine sudionika, od kojih je svaka imala program prilagođen svojim željama i mogućnostima.

U svakom godišnjem planu izleta njegovo je ime bilo najčešće. Bilo da se radilo o njegovom Gorskom

kotaru, bilo Sloveniji, a vodio je i izlete u Italiji, Francuskoj, Austriji i Švicarskoj. Popeo se na mnoge četirritisućnjake u Europi, dvaput na Mont Blanc, bio je u Peruu na 5000 m, dvaput u Himalaji s južne strane (na 5500 m) i u Tibetu sa sjeverne strane Mt Everesta u baznom kampu. Planinario je u Prokletijama, na Olimpu, na najvišim vrhovima Rumunjske i Bugarske. Obišao je Makedoniju i Kosovo.

O tome kakva je ljudina bio govori podatak da na ta mjesta nikad nije išao sam, već je uvijek sa sobom vodio raznoliku grupu ljudi za koju se brinuo, organizirao put i trudio se da se svi dobro osjećaju. Bio je sposoban spojiti mlade i stare, žestoke hodače i rekreativce, velike zaljubljenike u planine s onima koji to baš i nisu. Na kraju su se svi dobro osjećali i bili mu zahvalni što im je donio nova iskustva i krajeve.

Angažirao se i administrativno kao član Upravnog odbora HPD-a Pliva, organizator i promotor, pa je nositelj brončanog znaka HPS-a (na prijedlog HPD-a Zagreb-Matica) te srebrnog i zlatnog znaka HPS-a (na prijedlog HPD-a Pliva, Zagreb), kao i dobitnik mnogih drugih priznanja, počevši od priznanja za vjernost, do onog za najaktivnijeg planinara, za sponzorstva, najboljeg vodiča, do priznanja za višegodišnje uspješno organiziranje izleta autobusom. Posthumno je dobio i plaketu HPS-a na prijedlog HPD-a Pliva. Svatko od nas ima s njim neku svoju, jedinstvenu priču. Jer on se trudio oko svakog od nas na jedinstven način.

Kristina Šorić

SPELEOLOGIJA

Seminar o topografskom snimanju speleoloških objekata 2017.

Od 1. do 3. prosinca 2017. u planinarskoj kući u Alatima u organizaciji KS HPS-a i HPK-a Sveti Mihovil iz Šibenika održan je Seminar o topografskom snimanju speleoloških objekata. Na seminaru je sudjelovalo 10 instruktora i 32 polaznika iz čak 13 speleoloških udruga. Na predavanjima, praktičnim vježbama i radionici razjašnjavala se

složena problematika izrade i obrade speleološkog nacrtu. Seminar je vodio Teo Barišić.

Seminar je započeo okupljanjem sudionika u planinarskoj kući uz dobar ugođaj, karakterističan za speleološke zabave, a u subotnje su se jutro sudionici seminara spustili stotinjak metara pod zemlju u iskopane dvorane napuštenog rudnika boksita Kalun kod Drniša. Nakon demonstracije tehnika klasičnoga

Priprema za terenski rad u napuštenom rudniku boksita Kalun kod Drniša

topografskog snimanja speleolozi su podijeljeni u osam timova koji su crtali rudnički labirint. Po završetku su ekipe koje su rabile bespapirno crtanje ostalima demonstrirale rad tim suvremenim tehnikama. Nakon praktičnoga dijela uslijedio je povratak u bazu na topli tanjur bravetine s kupusom, nastavak predavanja do 22:30, a potom i novo druženje uz glazbu do kasno u noć.

U nedjelju ujutro seminar se nastavio predavanjem o obradi nacрта i speleološkim simbolima. Zatim su se sudionici ponovno podijelili u timove u kojima su radili u objektu i počela je radionica na kojoj su se unosili podatci u računalne programe za obradu podataka,

printali i prenosili poligoni te olovkom na paus-papiru izrađivali nacrti. Na kraju su polaznici mogli usporediti klasične i suvremene tehnike crtanja, a KS HPS-a svima je podijelio brošuru »Razvoj speleološkog nacрта«, kao i nacрте jama Stare škole i Nevidne vode.

Iako na popisu sudionika razlikujemo instruktore i polaznike, može se reći da nije bilo nikoga tko nije naučio nešto novo, tako da su svi ponešto profitirali. Uz 42 sudionika, seminar je organizacijom i logistikom poduprlo još sedam speleologa, domaćina iz HPK-a Sveti Mihovil, tako da je s 49 speleologa ovo bio jedan od masovnijih speleoloških skupova posljednjih godina.

Teo Barišić

Početak seminara u planinarskoj kući Alati

Obrada podataka za topografski nacrt

31. Zbor vodiča HPS-a ispunio očekivanja

U Domu Crvenoga križa na Sljemenu održan je tijekom vikenda 2. i 3. prosinca 2017. Zbor vodiča Hrvatskoga planinarskog saveza. Domaćin Zbora bila je Stanica planinarskih vodiča Zagreb, koja je tim skupom započela obilježavanje 50 godina svojega djelovanja. Na Zboru se okupilo više od 170 planinarskih vodiča iz svih krajeva Hrvatske te 13 gostiju vodiča iz Stanice planinarskih vodiča Sarajevo iz BiH. Za sve sudionike Zbora vodiča pripremljeni su darovi koje su osigurali Turistička zajednica grada Zagreba, Udruga Via Dinarica Croatia i SPV Zagreb, a okupljenima su ih na Sljemenu uručile Zagrebačke mažoretkinje.

Okupljene vodiče pozdravili su na početku Zbora dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica, pročelnik Vodičke službe HPS-a Dorijan Klasnić, dugogodišnji pročelnik Darko Luš te pročelnik SPV-a Zagreb Alan Čaplar.

Sudionici su bili ispunjeni nizom prezentacija o regionalnom razvojnom projektu Via Dinarica. Posrijedi je uzdužni put koji povezuje najvrednije planinske prostore Dinarskoga gorja, od Slovenije do Albanije. Začetnik projekta Via Dinarica u Hrvatskoj jest Program za razvoj Ujedinjenih naroda (UNDP), a aktivnosti projektnog tima nastavljaju se putem Udruge Via

Vodiči prate prezentacije o ulozi vodiča u razvoju Via Dinarice

Dinarica Croatia i SPV-a Zagreb, uz potporu Ministarstva turizma RH. U večernjim satima organizirana je prezentacija projekta »Penjanje za sve« što ga provodi šest planinarskih saveza iz regije u okviru programa Erasmus+, sufinanciranog sredstvima Europske unije. Održan je i aktualni sat Komisije za vodiče, a nakon večere uslijedilo je druženje uz gitare i razgovor.

Sudionici 31. Zbora vodiča HPS-a na Sljemenu

VALENTINA FUTIC

DAMIR SOSTARIC

Obnova znanja o prvoj pomoći u sklopu Zbora vodiča

U nedjelju je održana edukacijska radionica prve pomoći koju su organizirali i proveli djelatnici Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu te članovi Crvenoga križa Grada Zagreba. Velika zainteresiranost za tu radionicu dokazuje ozbiljnost u obavljanju vodičkih zadaća te svijest vodiča o potrebi stalne edukacije i obnove znanja. U okviru Zbora održan je i sastanak Komisije za vodiče HPS-a, na kojemu su dogovorene aktivnosti u 2018. godini i proglašeni novi vodiči instruktori. Vodiči su u poslijepodnevним i večernjim satima posjetili i Advent u Zagrebu.

Po broju sudionika i sadržajnom programu Zbor vodiča na Sljemenu bio je dosad najveći održani skup planinarskih vodiča u Hrvatskoj.

Alan Čaplar

VIJESTI

Osnovana Europska unija planinarskih saveza

Posljednjega vikenda studenoga prošle godine 23 nacionalna planinarska saveza iz jednakog broja zemalja osnovala su u Münchenu Europsku uniju planinarskih saveza (EUMA). Osnivačka skupština održana je 25. studenoga 2017. u Alpском muzeju DAV-a na otoku Prateru u Münchenu. »Danas je važan dan za europske planinarske saveze«, rekao je odmah nakon završetka sastanka Roland Stierle iz Njemačkoga planinarskog saveza, novoizabrani predsjednik EUMA-e. »Sada

možemo kvalitetno organizirati i snažno zastupati interese europskih entuzijasta u planinarstvu«. EUMA smatra sigurnost, infrastrukturu i zaštitu prirode svojim osnovnim zadaćama.

Hrvatski planinarski savez jedan je od osnivača EUMA-e, a predstavnik Saveza na skupštini bio je glavni tajnik HPS-a Darko Berljak. Pripreme za osnivanje EUMA-e trajale su više godina, a HPS je u njima aktivno sudjelovao. Štoviše, posljednjih je godina u fazi organizacije pod nazivom EU Mountaineering Forum, član Izvršnog odbora bio i predstavnik HPS-a.

U 2016. godini potencijalne buduće članice EUMA-e dogovorile su se o konceptu toga novog europskog planinarskog saveza, nacrtu statuta i načinu financiranja. Glavni koordinator u tom pripremnom radu bio je predsjednik DAV-a Josef Klenner, koji je i vodio osnivačku skupštinu. Zahvaljujući tome sjednica se odvijala glatko, bila je ciljno usmjerena i protekla je u dobrom ozračju.

Sjedište EUMA-e bit će u Bruxellesu u Belgiji, a Ured u prostorima DAV-a u Münchenu. Izbor Bruxellesa za sjedište je logičan: EUMA želi biti snažan glas planinara na europskoj razini, posebice u odnosu na institucije Europske unije i Europski parlament.

EUMA predstavlja ukupno oko 2,5 milijuna planinara, članova nacionalnih saveza. U Münchenu su predstavnici izabrali peteročlano Predsjedništvo i ovlastili ga da dovrši formalnu uspostavu EUMA-e. Bitan je dio toga postupka upis u registar udruga u Belgiji, koji će biti dovršen do kraja siječnja ove godine. Dogovoreno je također i da se uspostavi i web stranica EUMA-a. Uz

Osnivačka skupština Europske unije planinarskih saveza u Münchenu

Osnivači Europske unije planinarskih saveza (EUMA)

predsjednika, članovi su Predsjedništva zamjenik Jan Bloudek (Češki planinarski savez) i tri potpredsjednika. To su Ingrid Hayek (Austrijski alpski klub), Bojan Rotovnik (Planinska zveza Slovenije) i Juan Jesús Ibáñez Martínez (Španjolski planinarski savez). Darko Berljak

Proslava 95 godina planinarstva u Našicama i 55 godina PD-a Krndija

Godina 2017. zaista je po mnogočemu posebna za našičko planinarstvo i PD Krndija, Našice. Uz mnogobrojna događanja, aktivnosti i kvalitetne izlete, te medijsku promociju planinarstva, u studenom je održan već tradicionalni 16. Planinarski tjedan. Tjedan je pomno pripreman od početka godine kako bi Našičani i njihovi gosti uživali u svečanoj prezentaciji i prazniku planinarstva i planinarskih aktivnosti. Naime, Planinarski je tjedan bio kruna proslave velikih obljetnica, a riječ je o 95 godina organiziranog planinarstva u Našicama i 55 godina PD-a Krndija Našice. Godine

1922. u Našicama je osnovana HPD-ova podružnica Bedemgrad, koja je u vihoru Drugoga svjetskog rata prestala postojati, a 1962. formirano je PD Krndija, koje stalno djeluje do danas. Ovaj Planinarski tjedan bio je najkvalitetniji od svih prethodnih, prepun događanja, predavanja odličnih predavača, poznatih planinara, alpinista, avanturista i onih kojima je priroda na srcu i u duši.

Sve je započelo u ponedjeljak 6. studenoga 2017. svečanim otvorenjem izložbe koja prikazuje razdoblje s početka šezdesetih godina i osnutka PD-a Krndija Našice s pomoću fotografija, novinskih članaka i dokumenata. Iste je večeri predsjednik udruge »Slavonski planinari« Otmar Tosenberger održao zanimljivo predavanje o povijesti Slavanskoga planinarskog puta, najduže i najstarije planinarske obilaznice u Hrvatskoj. Vrijedi podsjetiti da je prva kontrolna točka SPP-a davne 1957. bila upravo Londžica u blizini Našica, gdje danas Društvo ima planinarsku kuću. Prikaz bogate, 60-godišnje povijesti SPP-a sadržavao je brojne, dotad nepoznate zanimljivosti. U

Publika na jednom od predavanja u sklopu Planinarskog tjedna u Našica

TIHOMIR KOLEMBUS

Izlet članova PD-a Krndija sa Stipom Božićem na Bedemgrad

utorak 7. studenoga aktualni predsjednik i dopredsjednik Hrvoje Tržić i Franjo Matasić održali su predavanje »Planinarenje u visokom gorju«, prezentirajući pripremu, znanja, vještine, opremu, opasnosti i uvjete iznad 3000 metara nadmorske visine. Srijeda je bila rezervirana za duhovnu komponentu planinarstva. tj. prezentiran je Hodočasnički put sv. Jakova, koji je najduži u Europi i proteže se u dužini od čak 800 km. Predstavio ga je Antun Zlatko Lončarić, član PD-a Zanatlija Osijek. Alan Čaplar, najpoznatiji hrvatski planinarski publicist, održao je odlično predavanje o putu Via Dinarica, o ljepotama krškoga krajolika Dinarida, koji se protežu u nekoliko država i golem su potencijal za razvoj planinskoga turizma. U petak, 10. studenoga poznati je hrvatski avanturist i pustolov Nikola Horvat oduševio publiku izlaganjem o Pacific Crest trailu, najdužoj planinarskoj stazi na svijetu, koju je nedavno prošao i koja se proteže u dužini od čak 4300 km, od Meksika do Kanade. Horvatu su za taj izvanredan pothvat trebala 162 dana i zasad je jedini Hrvat kojemu je uspjelo proći tu tešku stazu.

Sunčana subota 11. studenoga ostat će posebno upamćena po planinarskom izletu sa svjetski poznatim alpinistom Stipom Božićem. Našičani i gosti su zajedno s njim uživali u jesenskim bojama i ljepotama pitomih staza Krndije, jedne od najstarijih planina ovog dijela Europe i upoznali se s dijelom Našičkog planinarskog puta i Našičke geološke staze koju će PD Krndija s partnerima u idućim godinama revitalizirati. Nedjelja, 12. studenoga, kulminacija proslave velikih obljetnica i središnja svečanost Planinarskog tjedna ispunila je Dom kulture u Našicama do posljednjeg mjesta brojnim uglednim uzvanicima iz javnog života i svijeta planinarstva. Predsjednik PD-a Krndija Našice Hrvoje Tržić je nakon uvodnog pozdrava uručio priznanja Društva zaslužnim članovima, pojedincima i institucijama te medijima koji pomažu razvoju planinarstva u Našicama. Nakon toga je Vladimir Novak, predsjednik Izvršnog odbora HPS-a svečano uručio priznanja i plakete HPS-a zaslužnim članovima PD-a Krndija. Njih 13 zaslužilo je priznanja. Uslijedio je završni i najzanimljiviji čin večeri, multimedijско predavanje Stipe Božića i predstavljanje knjige »Alpski ratnici«. Burnim pljeskom ispraćen je posljednji događaj i završen je još jedan Planinarski tjedan. Planinarstvo u Našicama kroči krupnim koracima u budućnost i nova postignuća. Hrvoje Tržić

U Kutima obilježena 45. godišnjica PD-a Vršak

U subotu 25. studenoga 2017. u planinarskoj prostoriji u Gornjim Kutima svečano je obilježena 45. godišnjica djelovanja PD-a Vršak, Brod Moravice. Obilježavanje toga značajnog događaja započelo je na mjesnom groblju paljenjem svijeće u sjećanje na pokojnoga Borisa Golika, utemeljitelja i dugogodišnjega člana Društva.

Sjednica je započela prisjećanjem na stvaranje društva prije 45 godina, kada je Golik s nekolicinom mladih ljudi iz Brod Moravica odlučio osnovati planinarsko društvo. Godine 1983., na drugoj skupštini društva, Golik angažira mlađu generaciju te se društvo omasovljuje i počinje s mnogo aktivnijim radom. Osim organiziranih pohoda po bližim i daljim planinama, društvo se uključilo i pomoglo PD-u Zagreb-Matica u čišćenju i markiranju prve dionice Goranskoga planinarskog puta od Severina na Kupi do izvora Kupe. U to su vrijeme, 1985., prvi put markirane staze na dva prekrasna vidikovca iznad rijeke Kupe, Stinicu (Kavrancu) i Medveju stenu, poslije vezane na goransku obilaznicu. Od tada pa sve do današnjih dana PD Vršak ih uređuje i koristi kao točke prilikom organiziranja tradicionalnih pohoda kanjonom rijeke Kupe i drugih samostalnih izleta.

Od tadašnje Mjesne zajednice društvo 1984. dobiva pravo korištenja jedne prostorije u novopostavljenoj montažnoj kući današnje »Čitaonice« u selu Kutima nedaleko od Brod Moravica. Na korištenje smo dobili podrmsku prostoriju koju smo pretežito vlastitim sredstvima te uz veliku pomoć tadašnjeg pogona Radina u Donjoj Dobri uredili te opremili stolarijom i namještajem. Ta nam prostorija i danas služi za održavanje sastanaka i druga društvena okupljanja.

Društvo od 2000. upravlja planinarskom kućom Lazica. Drveni objekt, kvalitetno izrađen i očuvan, uz nešto popravaka na početku, a poslije i ozbiljnije uređen, omogućuje planinarima koji se nađu na našoj dionici Goranskoga planinarskog puta da prespavaju, sklone se od vremenskih neprilika ili se s društvom zabave uz roštilj u prekrasnom dijelu šume zvanom Lazica.

Posljednjih je dvadesetak godina društvo prepoznatljivo po tradicionalnom pohodu kanjonom rijeke Kupe. Za prvih deset pohoda trasa je prolazila područjem vezanim uz sela Goršete te Gornju i Donju Lamanu Dragu, a kad su ledolomi i vjetrovi uništili

Članovi PD-a Vršak na Vojaku na Učki

staze, prebacili smo pohod na područje od Završja prema selima Dolušu, Volfima, Loki i Biničkima, a zatim i Planici na rijeci Kupi. U opisane pohode uključeni su spomenuti vidikovci Kavranca i Medveja stena.

Društvo je uspješno organiziralo 3. Dane goranskih planinara, treći po redu Planinarski križni put, a u siječnju smo počeli organizirati i Novogodišnji pohod na Špičasti vrh.

U povodu 45 godina djelovanja trasirali smo jedinstvenu stazu kojom smo povezali više vidikovaca i nazvali je »Planinarska staza Vidikovci«. Među vidikovcima izabrali smo najatraktivnije: Kavrancu, Medveju stenu, Špičasti vrh, Parag i Orlovu stenu. Na njima se nalaze žigovi i upisne knjige, a u pripremi je i izrada dnevnika. Otvorenje staze popratili smo izdavanjem prospekta s osnovnim podacima o društvu, detaljnim opisom svakog vidikovca i opisom staze. Dio prospekta rezervirali smo za biografiju našeg osnivača i dugogodišnjeg člana Borisa Golika.

Dio svečane sjednice iskoristili smo za projekciju slika o povijesti društva, radnim akcijama i izletima. Na kraju projekcije, uz velik pljesak, nazočnim su članovima podijeljeni kalendari, a druženje je nastavljeno u veselom raspoloženju.

Emil Tušek

Novo planinarsko društvo u Požegi

U Požegi je 22. studenoga 2017. osnovano novo planinarsko društvo – HPD Gojzerica. Osnovao ga je 30-ak zaljubljenika u prirodu i planinarenje, a društvu se odmah priključilo još nekoliko desetaka članova.

»Nije nam cilj rušiti rekorde u prehodanim kilometrima ili osvojenim vrhovima, već želimo da nam planinarenje bude užitak koji neće sputavati kadrovske i organizacijske nesuglasice. Mi samo želimo što više vremena provesti u prirodi i stoga pozivamo mlade da nam se pridruže, da doista dožive sve ono što planina i općenito boravak u prirodi nude. Planinari kažu: »Umor prolazi, zadovoljstvo ostaje«. I to je doista tako«, poručuje Višeslav Turković, predsjednik HPD-a Gojzerica.

Uz redovite izlete u obližnja gorja, tu su i vikend-izleti na neke od brojnih hrvatskih vrhova te jedan višednevni planinarski pohod u visoka gorja. Planinari koji su formirali novo društvo bili su već na Solunskoj glavi u Makedoniji, na Olimpu s najvišim vrhom Mitikasom u Grčkoj, na Maljovici i Musali u Bugarskoj, Triglavu, Mangartu, Grossglockneru, Monte Rosi i mnogim drugim vrhovima, a svoje iskustvo i ljubav prema planinarenju žele prenijeti i na mlade naraštaje.

Osnivanje HPD-a Gojzerica pozdravila je dugogodišnja planinarka Nada Banović iz HPD-a HZZO Požega. Članovima Gojzerice ponudila je svu potrebnu pomoć u radu te izrazila zadovoljstvo ovakvom inicijativom u cilju promicanja planinarstva u Požegi.

Upravni odbor društva čine predsjednik Višeslav Turković, potpredsjednik Ivan Papac, tajnik Damir Birgeš, blagajnica Silvija Čajka, glasnogovornica Lidija Galić te članovi Ratimir Čajka, Mario Jakobović, Ivica Šnajder, Frano Barišić, Zdravko Matičević, Davorin Veir, Hrvoje Kozarić i Mario Babić.

Višeslav Turković

Planinarsko predavanje u kinu Grič u Zagrebu

U četvrtak, 16. studenoga 2017. u kinu Grič u Zagrebu održano je predavanje o ekspediciji »Od mora do vrha – Iran 2017.«. Koprivnički planinar Matej Perkov ispričao je romantičnu priču o usponu na najviši vulkan Azije i najviši vrh Bliskog Istoka Damavand (5671 m). Okupljene je pozdravio Ebtehay Navaey iz Hrvatsko-iranskog društva Irandustan, a posebni gosti bili su službenici ambasade Islamske Republike Iran. Predavač Matej Perkov na kraju je u nekoliko rečenica predstavio svoju drugu knjigu »Želim dotaknuti nebo«, koji su ljubitelji avanturističkih priča mogli

Predavanje Mateja Perkova u kinu Grič u Zagrebu

kupiti za simboličnu cijenu, te dokumentarni film o iranskoj ekspediciji.

U lijepom prostoru skupilo se više od 200 posjetitelja, od kojih su mnogi stajali jer je dvorana kina Grič bila premala za sve one koji su željeli slušati predavanje. Pozitivne reakcije posjetitelja zorno su govorile o tome koliko ljudi vjeruju u moć dobrih priča. Kada je predavač napustio pozornicu i publika se razila priči nije bio kraj – ona ide dalje, po raznim hrvatskim gradovima, s ciljem da motivira ljude da otkriju svijet planinarstva i čari divnog Irana, o kojem neopravdano imamo mnogo negativnih predrasuda. Ivana Šljerić

Primjerena suradnja PD-a Bundek i OŠ-a Belica

S početkom školske godine u OŠ-u Belica u Međimurju počela je djelovati planinarska grupa pod nazivom »Ftičeki«. Okupila je pedesetak učenika zainteresiranih za druženje i izvan školskih zidova.

Nakon dugog iščekivanja, »Ftičeki« su 28. listopada 2017. imali svoj prvi planinarski izlet. Sudjelovala su 43 učenika u pratnji učiteljica Ivane Pavlič, Nine Magdalenić-Veselko i Violete Mak. Pod budnim okom licenciranih planinarskih vodiča i članova PD-a Bundek Sonje Vršić, Dubravka Balenta i Zlatka Mihoceka stigli

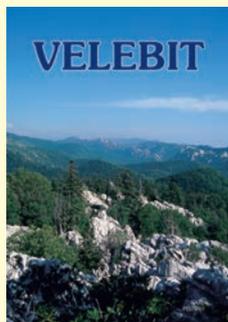

Djeca iz Osnovne škole Belica na izletu PD-a Bundek (Kalnik)

su na vrh Vranilac na Kalniku. Posebno je bilo uzbudljivo utiskivanje prvih pečata u planinarske dnevničke.

Još trajniji pečat svakako će ostaviti stečeni dojmovi i iskustva te sjećanja na predivan jesenski dan ispunjen šuštanjem lišća pod nogama, hodanjem šumskim stazama, demonstracijom penjanja po stijenama, penjanjem na vrh Vranilac, uživanjem u predivnim vidicima i druženju s prijateljima. Odbrojavanje do sljedećega planinarskog izleta već je započelo. Ivana Pavlič

PREKO 60% POPUSTA !!!

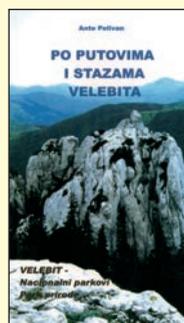
VELEBIT
Autor: **Ante Pelivan**
- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez
CIJENA: 190,00 kn

PTICE
Autor: **Davor Krnjeta**
- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografijau boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 260,00 kn

VODIČ PO PRISTUPAČNIM ŠPIJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ
Autor: **Vlado Božić**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 210,00 kn

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihovi pritoci
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič s kartama
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno. (poštarina uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica

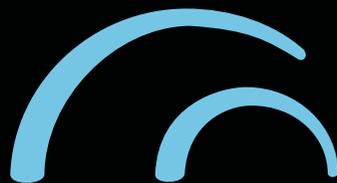
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr

ekoloski.glasnik@gmail.com

- 1. 1. Mlado leto na vrhu Učke (novogodišnji susret planinara)**
Učka, Vojak
PD Opatija, Opatija, PD Knežgrad, Lovran i PD Lisina, Matulji
- 6. 1. Šampanjac na Debelom brdu**
Mosor, Debelo brdo
Stanica planinarskih vodiča Split, Split
- 6. 1. 8. novogodišnji pohod po Ludbreškoj planinarskoj obilaznici**
Ludbreg – Slanje – Lijepa Gorica – Ludbreški vinogradi – Sigječak – Ludbreg
PD Ludbreg, Ludbreg
- 7. 1. Novogodišnji pohod na Špičasti vrh**
Moravička Sela – Špičasti vrh
PD Vršak, Brod Moravice
- 7. 1. Planinarski susret na Kleku**
Klek, planinarski dom Klek
HPD Klek, Ogulin
- 7. 1. Zimski susret planinara pri planinarskoj kući Beleograd**
Ivanščica, planinarska kuća Beleograd
HPD Beleograd, Belec
- 13. - 14. 1. Dani HPD-a Malačka**
Planinarski dom Malačka – Kozjak
HPD Malačka, Kaštel Stari
- 14. 1. Zimski pohod Vinica – Martinščak**
Vinica, pl. dom Mladen Polović – Martinščak – pl. dom Mladen Polović
HPD Vinica, Duga Resa
- 14. 1. Tradicionalni zimski uspon na Pliš**
Klana – Pliš – Lisac
PD Pliš, Klana
- 14. 1. Horvatov pohod**
Medvednica, Sesvete – planinarski dom Lipa
HPD Lipa, Sesvete
- 14. 1. 20. Novogodišnji pohod Novskim brdom**
Novska – Novsko brdo
PD Zmajevac, Novska
- 21. 1. 20. Vincekov pohod**
od Toplica sv. Martina do Murskog Središća
PD Bundeck, Mursko Središće
- 21. 1. Vincekovo na Kleku**
Klek, planinarski dom Klek
HPD Klek, Ogulin
- 21. 1. Zimski uspon na Kamešnicu**
Kamešnica
PD Jelinak, Trilj
- 27. 1. Planinarska noć u Varaždinu**
Varaždin
HPD MIV, Varaždin
- 27. 1. Svečana sjednica povodom 90 godina planinarstva u Pakracu**
Pakrac
PD Psunj, Pakrac
- 28. 1. 24. zimski uspon na Viševicu**
Ravno, planinarski dom Vagabundina koliba – Viševica
PD Strilež, Crikvenica
- 28. 1. Susret na Orlovom gnijezdu (otvaranje šampanjca)**
Kozjak, planinarsko sklonište Orlovo gnijezdo
HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac
- 28. 1. Zadnja (nedjelja) prvoga (mjeseca)**
Krnđija, Gazije
HPD Sunovrat, Đurđenovac
- 10. 2. 48. pohod Stazama Gupčevih puntara**
Donja Stubica, Gupčeva lipa u Gornjoj Stubici (kružna staza)
PD Stubičan, Donja Stubica
- 10. 2. Bal planinara Dalmacije**
Hotelsko naselje Resnik Kaštel Štafilić
HPD Malačka, Kaštel Stari
- 17. 2. Zimski uspon na Bjelolasicu**
Begovo Razdolje – Bjelolasica
HPD Bijele stijene, Mrkopalj
- 17. 2. Ples pod maskama**
planinarska kuća Moslavačka Slatina
HPD Jelengrad, Kutina
- 24. 2. Pohod Tragom prvog izleta varaždinskih planinara**
Presečno – Varaždinske Toplice
PD Ravna gora, Varaždin
- 24. 2. 6. Metlarska zabava u Moslavini**
Čazma, Grabovnica, imanje obitelji Salaj
HPD Garjevica, Čazma
- 27. 2. - 27. 4. Proletna opća planinarska škola HPD-a Mosor**
Mosor, Biokovo, Omiška Dinara, Kozjak, Velebit, Bitovnja
HPD Mosor, Split
- 3. - 4. 3. Obilazak puta Kolijevkom hrvatske državnosti**
Kozjak
HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac
- 4. 3. Pohod žene u planinu**
Primorsko-goranska županija
PD Kamenjak, Rijeka
- 4. 3. Srimušijada**
Papuk, Velika – Nevoljaš – lovačka kuća Duboka
PD Mališćak, Velika
- 10. 3. 100 žena na vrh Mosora**
Mosor, Vičkov stup – Veliki Kabal
HPD Mosor, Split
- 10. 3. Dan žena u Istri**
Istra
PD Naftaplin, Zagreb
- 11. 3. Pohod po Istarskom planinarskom putu**
Ćićarija, Planik i Ošalj vrh
Istarski planinarski savez, Pula
- 11. 3. 5. ženski pohod na Kamene svate**
Medvednica – Kameni svati
PD Susjedgrad, Zagreb
- 11. 3. Obilazak romarskog puta Belec – Marija Bistrica**
Belec – Marija Bistrica
HPD Beleograd, Belec

IGLU ŠPORT

NAJVEĆA PONUDA PLANINARSKJE OPREME
www.iglusport.hr

Davor Rostuhar
Prva hrvatska ekspedicija na Južni pol